

موسسه دموکراسی و توسعه افغانستان

Afghanistan Democracy and Development Organization (ADDO)

بررسی عوامل تهدیدات علیه مدافعین حقوق بشر و زنان مدافع حقوق بشر در افغانستان

گزارش تحقیقی

موسسه دموکراسی و توسعه افغانستان

فبروری ۲۰۲۱ میلادی

محقق: عبدالله احمدی

این گزارش توسط موسسه دموکراسی و توسعه افغانستان (ADDO) به حمایت AWSDC تهیه شده است.

لیست اختصارات

اردوی ملی افغانستان	:ANA
پولیس ملی افغان	:ANP
سازمان عفو بین الملل	:AI
شبکه زنان افغان	:AWN
پیمان محو هر نوع تبعیض علیه زنان	:CEDAW
شبکه جامعه مدنی	:CSO
محو خشونت علیه زنان	:AWSDC
گروه کاری مشترک جامعه مدنی	:CSWJG
گفتمان گروهی مورد توجه	:ADDO
دولت جمهوری اسلامی افغانستان	:GoIRA
وزارت امور داخله	:MoIA
وزارت دفاع ملی	:MoD
ریاست امنیت ملی	:NDS
UN Women: نهاد سازمان ملل متحد برای برابری جنسیتی و توانمند سازی زنان	

فهرست مندرجات گزارش

۱	خلاصه اجرایی گزارش.....
۱	یافته‌های کلیدی تحقیق.....
۳	پیشنهادات کاربردی.....
۴	روش‌شناسی تحقیق.....
۵	هدف تحقیق.....
۵	مقاصد تحقیق.....
۵	مدافع حقوق بشر.....
۵	تهدید علیه مدافعین حقوق بشر.....
۶	مرور پیشینه ادبیات گزارش تحقیقی.....
۶	محدودیت‌های تحقیق.....
۷	عوامل تهدیدها علیه مدافعین حقوق بشر.....
۷	۱. طالبان.....
۸	۲. عامل جنگ و ناامنی به طور کلی.....
۸	۳. افراط‌گرایی.....
۱۰	۴. عامل عدم حاکمیت قانون.....
۱۱	۵. سطح پایین آگاهی عامه.....
۱۲	۶. عوامل سیاسی.....
۱۳	۷. عوامل اقتصادی.....
۱۴	۸. عوامل اجتماعی-فرهنگی.....
۱۵	۹. عوامل جنسیتی.....
۱۶	۱۰. عوامل روانی.....
۱۷	عوامل تهدیدات علیه مدافعین حقوق بشر براساس ولایت.....
۱۷	۱. کابل.....
۱۷	۲. هرات.....
۱۸	۳. قندهار.....
۱۹	۴. بلخ.....

۲۰ ۵. ننگرهار
۲۱ تحلیل یافته‌های پرسشنامه
۲۴ تحلیل یافته‌های مصاحبه‌ها
۲۹ نتیجه‌گیری

فهرست جدول‌ها، چارت‌ها و شکل‌ها

- جدول ۱: مصاحبه‌ها و تحلیل اطلاعات ۴
- چارت ۱: زمینه‌های حمایت از مدافعین حقوق بشر در افغانستان چقدر مساعد است؟ ۲۲
- چارت ۲: زمینه‌های نقض حقوق مدافعین حقوق در افغانستان چقدر مساعد است؟ ۲۲
- چارت ۳: آیا مواردی پیش آمده که بخاطر کارتان شخص خود شما تهدید شده باشید؟ ۲۳
- چارت ۴: بخاطر مدافع حقوق بشر بودن چقدر خود را از حمایت لازم برخوردار می‌دانید؟ ۲۳
- چارت ۵: به نظر شما چقدر زنان مدافع حقوق بشر از حمایت لازم مستفید هستند؟ ۲۴
- شکل ۱: مصاحبه‌ها و تعداد کدهای استخراج شده و شکل ۲: کدها و تعداد موارد ارجاع داده شده به هر کد ۲۴
- شکل ۳: رابطه میان کدها و مصاحبه‌های انجام شده ۲۵
- شکل ۴: رابطه میان کدها ۲۶
- شکل ۵: نقشه کدها ۲۷
- شکل ۶: رابطه علی-معلولی میان کدها ۲۸
- شکل ۷: رابطه خطی میان کدها در یک نمای ساده ۲۸

خلاصه اجرایی گزارش

عوامل تهدید علیه مدافعین حقوق بشر در مجموعه پیچیده‌ای از عدم حاکمیت قانون، طالبان، مسائل اجتماعی-فرهنگی-سیاسی، اقتصادی، سطح پایین آگاهی عامه، مسائل جنسیتی و میزان فاصله با شهرها نهفته است. عدم حاکمیت قانون در افغانستان چتری را فراهم کرده است که طالبان، گروه‌های مسلح غیرمسئول، افراد فرصت طلب و سوء استفاده‌گر اعم از افراد مذهبی، سیاسی، مافیای مواد مخدر و مافیای اقتصادی و حتی بعضی از سربازان نیروهای دفاعی-امنیتی افغانستان دست به تهدید مدافعین حقوق بشر بزنند؛ بستر تهدیدها علیه مدافعین حقوق بشر را سطح پایین آگاهی عامه تشکیل می‌دهد؛ اما آنچه که همه‌ای این‌ها را به هم متصل می‌کند جنگ جاری در افغانستان یا همان واژه ناامنی است و کسب امتیاز در گفتگوهای صلح توسط طالبان عامل افزایش تهدیدات علیه مدافعین حقوق بشر است.

یافته‌های کلیدی تحقیق

- طالبان عامل اصلی تهدید علیه مدافعین حقوق بشرند و افزایش تهدیدات علیه مدافعین حقوق بشر با گفتگوهای صلح افغانستان-دو حه رابطه مستقیم دارد.
- از نظر علیتی طالبان بزرگترین عامل تهدید علیه مدافعان حقوق بشر هستند؛ افراط‌گرایی در مرتبه دوم قرار دارد و عدم حاکمیت قانون و سطح پایین آگاهی عامه هر دو به یک میزان در تهدیدات علیه مدافعان حقوق بشر نقش دارند.
- از نظر نوعیتی هم تهدیدات امنیتی بزرگترین تهدید به حساب می‌آیند و تهدیدات سیاسی در مرتبه دوم قرار دارند و تهدیدات اقتصادی در مرتبه سوم و تهدیدات اجتماعی-فرهنگی در مرتبه چهارم و تهدیدات روانی کمتر از محدود شدن آزادی بیان برای مدافعان حقوق بشر نگران کننده است.
- مردان به تهدید نگاه عینی تری نسبت به زنان دارند؛ در مقابل زنان نگاه روانی تری به تناسب مردان به تهدیدات علیه مدافعین حقوق بشر دارند.
- برای مردان تهدید اقتصادی بعد از تهدید امنیتی قرار می‌گیرد در حالی که برای زنان تهدید روانی بعد از تهدید جنسیتی قرار دارد.
- مردان بیشتر از زنان به طور مستقیم در معرض تهدید قرار دارند؛ یعنی در اثر فعالیت که انجام می‌دهند تهدید می‌شود در حالی زنان به طور غیر مستقیم و ناشی از برداشتی که مخاطب از فعالیت آنان دارند در معرض تهدید قرار می‌گیرند.
- مورد قبلی به ما می‌گوید که مردان از جنگ و زنان از پیامد جنگ بیشتر متأثر می‌شوند؛ چون عواملی که مردان مدافع حقوق بشر را تهدید می‌کند خشونت عریان است که قتل منجر می‌شود در حالی که زنان مسائل جنسیتی، سطح پایین آگاهی عامه و افراط‌گرایی که از نتایج جنگ‌اند منجر به از بین رفتن فرصت‌ها و تنگ شدن زمینه برای فعالیت زنان مدافع حقوق بشر می‌شود.
- به لحاظ موقعیتی تهدیدات فرهنگی-اجتماعی و جنسیتی بر علیه مدافعین حقوق بشر در ولایت قندهار در بیشترین سطح خود قرار دارد در حالی در هرات مدافعین حقوق بشر از افراط‌گرایی در حال

رشد و تهدیدات اقتصادی ناشی از مافیای مواد مخدر و مافیای اقتصادی شکایت دارند؛ اما در ولایت بلخ بیشتر تهدیدات از ناحیه سیاسیون است و در کابل تهدیدات امنیتی مثل ولایت ننگرهار بلند است.

➤ به تهدیدات علیه مدافعین حقوق بشر رسیدگی لازم صورت نگرفته است و این باعث ترس و حراس زیادی در میان مدافعین حقوق بشر گردیده است تا جایی که نهادهای امنیتی و دفاعی افغانستان و نهادهای کمک کننده در این زمینه را ناتوان از تأمین امنیت‌شان می‌دانند و امید چندانی به حمایت از سوی آنها ندارند. بیشتر از ۶۰٪ پاسخگویان گفته‌اند: نهادهای مدافع حقوق بشر توان کم برای حمایت از مدافعان حقوق بشر دارند و ۳۵٪ آنان از کار این نهادها رضایت دارند و همین تعداد هم گفته‌اند که نهادهای امنیتی و دفاعی اراده کم برای حمایت از مدافعین حقوق بشر دارند و بیشتر از ۴۰٪ آنان اراده دولت افغانستان را در این زمینه کم می‌دانند و درصد قابل توجهی گفته‌اند که دولت افغانستان هیچ اراده‌ای برای حمایت از مدافعین حقوق بشر ندارد.

➤ جوانان بیشتر از بزرگسالان علاقمند فعالیت در زمینه دفاع از حقوق بشرند و در این خصوص تفاوت معناداری میان علاقمندی دختران و پسران جوان دیده نمی‌شود؛ اما میان وضعیت تأهل و مجرد افراد و درگیری آنان در فعالیت‌های حقوق بشری وجود دارد طوری که افراد متأهل بیشتر علاقمند فعالیت در این زمینه‌اند و رابطه معناداری میان مسافرت یا مهاجرت افراد در بیرون از افغانستان و فعالیت‌های حقوق بشری وجود دارد.

➤ بیشتر مدافعین حقوق بشر در حوزه دفاع از حقوق زنان فعال‌اند و این با چشم‌گیر بودن تهدیدهای جنسیتی در تحلیل مصاحبه‌ها (۶۶ مورد ارجاع به کد تهدیدات جنسیتی) قابل توجه است و تعداد کمتری دغدغه‌شان روی دفاع از حقوق قربانیان جنگ است و این با تهدیدات امنیتی که بیشترین ارجاع را در مصاحبه‌ها دارد (۸۹ ارجاع) رابطه متضاد دارد و نوعی تناقض را نشان می‌دهد.

➤ تناسب قومیتی و مذهبی در فعالیت‌های حقوق بشری و احتمالاً تهدیدات علیه مدافعین حقوق بشر هم سطح نیست و تفاوت معناداری میان اقوام و مذاهب وجود دارد.

➤ بیشترین مدافعین حقوق بشر در کابل قرار دارند و این با گفته‌های بیشتر مصاحبه شونده‌گان همخوانی دارد که فعالیت‌های حقوق بشری و حمایت از مدافعین حقوق بشر را متمرکز به شهرها خصوصاً کابل می‌دانند.

➤ حتی مدافعین حقوق بشر میزان برخورداری خود از حقوق اساسی‌شان را کم می‌دانند ولی رضایتشان از فعالیتشان زیاد است.

➤ نزدیک به نیمی پاسخگویان پرسشنامه و در صورت تعمیم به عموم مدافعین حقوق بشر بسیار زیاد شاهد نقض حقوق بشر در افغانستان بوده‌اند؛ اما زمینه‌های حمایت از مدافعین حقوق بشر را کم و بسیار کم می‌دانند در مقابل زمینه‌های نقض حقوق بشر را بسیار زیاد گفته‌اند.

➤ حداقل نیمی از مدافعین حقوق بشر به صورت تکرار با تهدید روبرو شده‌اند و همینطور شاهد تهدید شدن هم مسلکان خویش بوده‌اند؛ اما ربع آنان هیچ نوع حمایتی را دریافت نکرده‌اند و بیشتر از

۶۰٪ مدافعین حقوق بشر باور دارند که گزینه‌هایی که با تکیه بر آن‌ها تهدید علیه مدافعین حقوق بشر کاهش یابد کم است (چارت ۱۹).

➤ نزدیک به نیمی از مدافعین حقوق بشر گفته‌اند که فضایای تهدید علیه مدافعین حقوق بشر بسیار کم بررسی شده‌اند و رضایتشان از حمایت همکاران بین‌المللی کم است.

➤ قریب به نیمی از مدافعان حقوق بشر باور دارند که میزان هماهنگی میان مدافعان حقوق بشر کم است و این با گفته‌های مصاحبه‌شوندگان همخوانی دارد.

➤ کمک‌های بین‌المللی برای حمایت از مدافعان حقوق بشر بسیار زیاد مؤثر است و قطع شدن یا کاهش فاحش این کمک‌ها را بیشتر مدافعان حقوق بشر تهدیدی بر علیه مدافعان حقوق بشر و همین‌طور فعالیت‌های حقوق بشری در افغانستان می‌دانند و میزان خوشبینی به آینده هم در میان مدافعان حقوق بشر کم است.

➤ حراس ناشی از تهدیدها باعث خودسانسوی بیشتر مدافعین حقوق بشر گردیده است در حدی که خیلی از آنان حاضر نیستند حتی یک پست در فیسبوک درباره بعضی موضوعات حساسیت برانگیز از نظر خودشان بنویسند.

➤ شرایط برای مدافعان حقوق بشر زن و مرد تفاوت معناداری دارد هم در زمینه فعالیت و هم در زمینه برخورداری از حمایت‌ها طوری که زنان با گرویدن در فعالیت‌های دفاع از حقوق بشر ممکن است به لحاظ جانی تهدید شوند اما در صورت مواجه شدن با تهدیدات امنیتی و پناه بردن به محلات امن آنان در معرض تهدید روانی قرار می‌گیرند.

پیشنهادات کاربردی

✓ در میان این همه پیچیدگی تهدیدات علیه مدافعین حقوق بشر در افغانستان کلی‌ترین پیشنهادی که می‌شود ارائه نمود این است که راهکارهای حمایت از مدافعین حقوق باید مجموعه‌ای از حمایت‌ها را در برداشته باشد؛ حمایت‌های پراکنده، انفرادی، تک بُعدی و متمرکز به یک یک موقعیت نتیجه‌ای قابل توجهی در پی نخواهد داشت.

✓ در طراحی هرگونه استراتژی، پالیسی و یا پلان عملیاتی برای حمایت از مدافعان حقوق بشر باید جنبه‌های اجتماعی-فرهنگی-سیاسی-اقتصادی و جنسیتی تهدیدات در نظر گرفته شود و نظر به متناسب به موقعیت و زمان مناسب عملی گردد.

✓ میکانیزم حمایت از مدافعان حقوق بشر در پرتو پالیسی حمایت از مدافعان حقوق بشر و تحت رهبری کمیته حمایت از مدافعان حقوق بشر ایجاد گردد.

✓ برای زنان مدافع حقوق بشر امکانات محافظتی خانه‌های امن به شمول فرزندان و خانواده‌هایشان تدارک دیده شود.

✓ دیتابسی از تمام مدافعان حقوق بشر در تمام ولایات افغانستان تهیه گردد.

- ✓ بخش ویژه‌ای حمایت از مدافعان حقوق بشر در وزارت امور داخله و دیگر نهادهای امنیتی و دفاعی ایجاد و شامل بودجه سال مالی ۱۴۰۰ گردد.
- ✓ کمیسیون مستقل حقوق بشر کمیته ویژه بررسی قضایای خشونت علیه مدافعان حقوق بشر را در دفاتر ولایتی خویش ایجاد نماید.
- ✓ سازمان ملل متحد در یوناما بخش ویژه حمایت از مدافعان حقوق بشر را ایجاد نماید که عملاً در این زمینه فعالیت نماید.
- ✓ فشارهای نهادهای بین‌المللی بالای دولت افغانستان بیشتر گردد تا حمایت و حفاظت از مدافعان حقوق بشر را در اولویت کاری خویش قرار دهد.
- ✓ برای مردان مدافع حقوق بشر در معرض تهدید بلند زمینه‌های محافظت امنیتی فراهم شود؛ اما برای زنان فقط زمینه محافظت امنیتی کافی نیست؛ باید برای امنیت روانی آنان نیز برنامه‌ای سنجیده شود مثل بودن کودکان و خانواده‌شان در کنارشان و قطع یا محدود کردن مدت دسترسی آنان به اخبار و رسانه‌های اجتماعی.

روش‌شناسی تحقیق

داده‌های تحقیق به روش مصاحبه و پرسشنامه جمع‌آوری گردیده است.

مصاحبه‌ها و تحلیل اطلاعات	
تعداد پرسشنامه‌های پاسخ گفته شده	۳۱ پرسشنامه
فیصدی زنانی که به پرسشنامه پاسخ داده‌اند	۴۱,۹٪
فیصدی مردانی که به پرسشنامه پاسخ داده‌اند	۵۸,۱٪
تعداد مصاحبه با زنان	۱۳ مصاحبه
تعداد مصاحبه با مردان	۱۱ مصاحبه
تعداد مصاحبه‌ها در کابل	۵ مصاحبه
تعداد مصاحبه‌ها در بلخ	۵
تعداد مصاحبه‌ها در هرات	۶
تعداد مصاحبه‌ها در قندهار	۳
تعداد مصاحبه‌ها در ننگرهار	۳
تعداد مصاحبه‌ها با افراد تحت تهدید بلند	۳
تحلیل اطلاعات	اطلاعات گزارش توسط برنامه SPSS24 و MAXQDA10 تحلیل شده است.

جدول ۱: مصاحبه‌ها و تحلیل اطلاعات

هدف تحقیق

هدف از این گزارش بررسی اطلاعات روی عوامل تهدید علیه مدافعین حقوق بشر و زنان مدافع حقوق بشر در افغانستان است.

مقاصد تحقیق

- ✓ بررسی عوامل تهدیدات علیه مدافعین حقوق بشر
- ✓ بررسی آسیب پذیری‌های زنان مدافع حقوق بشر
- ✓ مقایسه تهدیدها علیه مدافعین حقوق بشر در پنج ولایت
- ✓ شناسایی انواع تهدیدها علیه مدافعین حقوق بشر و زنان مدافع حقوق بشر در افغانستان

مدافع حقوق بشر

اصطلاح مدافع حقوق بشر برای توصیف افرادی به کار برده می‌شود که به صورت انفرادی یا همراه با دیگران، برای بهبود و حمایت حقوق بشر فعالیت می‌کنند. مدافعان حقوق بشر پیش از همه، با اعمالی که انجام می‌دهند شناخته می‌شوند و از طریق کارهایشان و زمینه‌هایی که در آن کار می‌کنند اصطلاح مدافع حقوق بشر بهتر توضیح داده می‌شود. البته مثال‌های داده شده از فعالیت‌های مدافعان حقوق بشر یک لیست جامعه نیست. اصطلاح مدافع حقوق بشر از زمان تصویب اعلامیه مدافعان حقوق بشر در سال ۱۹۹۸ به نحو فزاینده‌ای به کار برده می‌شود. تا آن زمان، اصطلاحاتی مثل فعالان، حرفه‌ای‌ها، کارمندان یا ناظران بیشتر رایج بود. اصطلاح مدافع حقوق بشر اصطلاح مفید بوده و با موضوع ارتباط بیشتری دارد. (۱).

تهدید علیه مدافعین حقوق بشر

هیچ تعریف جامع، جهانی و قبول شده‌ای از تهدید علیه مدافعین حقوق بشر وجود ندارد. هر محدودیت و چالشی که باعث شود افراد نتوانند به هدف خود برسند یا فعالیتی که در نظر دارند را انجام بدهند و یا اینکه از نظر امنیتی و روانی دچار آسیب شوند و باعث شود که درست فعالیت‌های خود را به پیش برده نتوانند، تهدید است (۲).

از دید من تهدید انواع مختلف دارد، وقتی از دید حقوق بشری ببینیم هر چیزیکه علیه فعالین حقوق بشر تهدید هست، تهدیداتی مثل نا امنی خودش یکی از تهدیدات بلند است، یا اینکه از سوی اجتماع تهدید می‌شود، تهدید اجتماعی، به نحوه کار که مخصوصن خانم‌ها با این مورد زیاد درگیر است چون به محض که در عرصه حقوق زن کار کنی تهدید می‌شوی، در عرصه حقوق کودک کار می‌کنی تهدید می‌شوی و هزاران القاب و نام برای صدا می‌کنند یا دیدگاه‌های مختلف که معمولن دیدگاه‌های خوبی نیست بین

۱. کمیشنری عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد، مدافعان حقوق بشر: حامیان حق دفاع از حقوق بشر، ترجمه محمد اسماعیل حکیمی، بی تا، بی جا، صص ۹-۱۰.

۲. مصاحبه با بانو مریم درانی، فعال جامعه مدنی و حقوق بشر در ولایت قندهار، تاریخ مصاحبه تلفنی: ۱۴ جنوری ۲۰۲۱.

مردم به تو وارد می‌شود. و من فکر می‌کنم آنها کاملن تهدیدات جدی هست در عرصه فعالیت‌های که قرار است انجام بدهیم (۳).

مرور پیشینه ادبیات گزارش تحقیقی

✓ در زمینه بررسی تهدیدها علیه مدافعین حقوق بشر سازمان عفو بین‌الملل (AI) در گزارش سال ۲۰۱۹ خود تحت عنوان مدافعان بی دفاع به تهدیدها علیه مدافعان حقوق بشر در افغانستان پرداخته است. در این گزارش جای عوامل تهدیدها خالی است.

✓ موسسه مجتمع جامعه مدنی افغانستان (ACSFO) در گزارش آل ۲۰۱۶ تحت عنوان کندز بعد از طالبان به تهدیدها علیه مدافعین حقوق بشر پرداخته است؛ اما در این گزارش هم به عوامل تهدیدها پرداخته نشده است.

✓ شبکه زنان افغان گزارشی را تحت عنوان تأثیر سلاح‌های غیرقانونی و خشونت با اسلحه در افغانستان بر زندگی زنان در دسامبر سال ۲۰۲۰ به نقض حقوق زنان در اثر سلاح‌های غیرقانونی پرداخته است.

✓ دیدگاه زنان در مورد پروسه صلح گزارش دیگری است که توسط شبکه زنان در سال ۲۰۱۹ نشر شده است. در این گزارش به نگرانی‌های زنان درباره صلح پرداخته است.

محدودیت‌های تحقیق

گسترده‌گی تهدیدها اولین مانع و محدودیت اصلی پژوهش حاضر به حساب می‌آید به طوری که حجم وسیعی از داده‌ها را به دست می‌دهد. برقراری ارتباط معنایی مناسب میان دیدگاه‌های مختلف امری مشکل است. پژوهش حاضر ضمن توجه به این مهم باید ویژگی‌ها و ارزش‌های هنجاری زیادی را در گستره زمانی مشخص بررسی نماید که بر محدودریات تحقیق می‌افزاید. علاوه بر این با توجه به روز بودن عنوان تحقیق و همچنین گسترده‌گی بحث در خصوص ویژگی‌های فرهنگی و هنجاری جامعه افغانستان و بررسی تأثیر آن تهدید علیه مدافعین حقوق بشر بر پیچیدگی و لزوم برقراری انسجام معنایی برای نتیجه‌گیری میان آنها افزوده است و در هر تحقیقی در این زمینه نیز می‌افزاید.

✓ بی توجهی عمومی به امر تحقیق

✓ محدودیت دسترسی

✓ محدودیت امنیتی

✓ محدودیت زمانی

✓ بلند بودن سطح تهدیدها

✓ خودسانسوری

✓ نبود بودجه کافی

۳. مصاحبه با نو بانو عاطفه ابراهیمی، فعال حقوق کودکان در کابل. تاریخ مصاحبه ۱۱ جنوری ۲۰۲۱.

از جمله کلیدی‌ترین محدودیت‌ها در این زمینه‌اند.

عوامل تهدیدها علیه مدافعین حقوق بشر

۱. طالبان

طالبان اصلی‌ترین و اولین عامل تهدید علیه مدافعین حقوق بشر و زنان مدافع حقوق بشر در افغانستان هستند. دلیل اصلی آن طالبان بوده می‌تواند که می‌خواهند آنها را سرکوب بکنند، آن‌ها را هدف قرار می‌دهند و به شکل ظالمانه می‌کشند^۴. مصاحبه شونده‌گان به طالبان عنوان دشمن داده‌اند و یکی از آنان می‌گوید که: دشمن کوشش می‌کند که همان انگیزه‌های که هنوز هم در وجود مدافعین حقوق بشر وجود دارد را از بین ببرد^۵.

طالبان به روش‌ها و انواع مختلف مدافعین حقوق بشر را تهدید می‌کنند که اشکارترین شکل آن کشتار هدفمند است؛ اما روش‌های دیگری نیز دارند براساس گفته‌های مصاحبه شونده‌گان: این یک جنگ روانی واری شروع شده که به روان مردم بسیار مضر است. سابق ای قسم نبود. طالب و نیروهای امنیتی ما می‌جنگیدند، این یک جنگ دیگر روانی است که بالای مردم تحمیل شده و نوعیت جنگ تغییر کرده. به همین خاطر مردم را تارگیت کرده و هیچ دوست و دشمن معلوم نمی‌باشد. و هرکس کسی دیگر را دشمن فکر می‌کند^۶.

مجراهای فعالیت طالبان برای هدف‌گیری و تهدید مدافعین حقوق بشر بسیار گسترده است از مناطق تحت کنترلشان گرفته تا فعالیت از طریق مدارس دینی غیر رسمی و حتی رسمی تحت کنترل دولت: و مورد دیگر اینکه عدم ارزیابی و توجه خود دولت به خاطر این مسأله در اکثریت مدارس جاهای هستند که آنجا پاتوقی شده است برای افرادی که آنها کوشش می‌کنند یک دسته یا گروهی بسازند به نام یا یک آدرس نا مشخص باشد تأثیرات و ذهنیت طالبانی به دیگران برسانند و هم آنها را به حطه خود قرار بدهند^۷.

طالبان به لحاظ موقعیتی در اکثریت نقاط افغانستان توانایی هدف‌گیری و تهدید مدافعین حقوق بشر را دارند از شهرها گرفته تا ولسوالی‌ها و قریه‌جات افغانستان: آنچه که در مرکز ولایات است نظر به ولسوالی‌ها فرق می‌کند و همچنان مرکز ولایات با کابل فرق می‌کند^۸. میزان و رویکرد طالبان برای تهدید مدافعین حقوق بشر تغییر کرده است: قبلن که بود مثلن طالب یک کسی است که مخالف دولت و دولت همواره با یک گروه مشخص و در یک بخش مشخص درگیر بود. وقتی بحث صلح به میان آمد طالبان مجبور شد فشارهایشان را زیاد کنند در این بخش^۹.

۴. انوشه اسدی، فعال جامعه مدنی، بلخ، ۱۴ جنوری ۲۰۲۱.

۵. نصیب احمد اتل، فعال جامعه مدنی، ننگرهار، ۱۴ جنوری ۲۰۲۱.

۶. نصیب احمد اتل، همان.

۷. فریدون فکوری، مدافع حقوق بشر، هرات، ۱۰ جنوری ۲۰۲۱.

۸. فریدون فکوری، همان.

۹. مریم درانی، مدافع حقوق بشر، قندهار، ۱۴ جنوری ۲۰۲۱.

۲. عامل جنگ و ناامنی به طور کلی

جنگ و ناامنی همانطور که هم‌روزه از مردم افغانستان قربانی می‌گیرد عامل تهدید کننده جدی بالای مدافعین حقوق بشر و زنان مدافع حقوق بشر است که در اکثر موارد هیچگاه منبع تهدید مشخص نمی‌شود. ناامنی هم به حیث عامل و هم معلول تهدید علیه مدافعین حقوق بشر است؛ چون در این فضا انواع تهدیدات علیه مدافعین حقوق بشر وجود دارد مثل تهدید جانی^{۱۰}، تهدید جسمی و یا تهدید خارجی و تهدید دشمنی^{۱۱}، ولی اکثر اوقات تهدیدات جانی می‌باشد^{۱۲}. در فضای جنگ و ناامنی انواع تهدیدات اقتصادی، سیاسی، فرهنگی-اجتماعی و روانی نیز متوجه مدافعین حقوق بشر می‌باشد و آسیب‌پذیری زنان مدافع حقوق بشر از انواع این تهدیدات خصوصاً تهدیدات جنسیتی را به شدت بالا می‌برد: همچنان مثل همان دو کارمند خانم قول اردوی ۲۰۹ شاهین که در مزار شریف که دو نفر آن ترور شدند^{۱۳} و همچنان از ماین های چسپکی و ماین هایکه در گلدان‌ها جابجا می‌کند، و در نهایت همان تارگیتینگ در اینجا بسیار تهدید است^{۱۴} و فعالیت‌های ما بسیار صدمه دیده^{۱۵}. در نهایت تلاش بر این است که یک فاصله طولانی مدت بین دولت و مدافعین حقوق بشر ایجاد شود^{۱۶} و شایع‌ترین و متأثرکننده‌ترین تهدید تهدید جانی هست، که در این اواخر خیلی اوج گرفته که شمار زیادی از فعالین مدنی و مدافعین حقوق بشر مورد تهدید جانی قرار گرفتند و می‌گیرند^{۱۷} و متأسفانه ما امنیت ملی فعال در این قسمت نداریم، وزارت دفاع وزارت داخله و نهادهای کشفی ما مؤثریت کافی برای تأمین امنیت مردم نداشته‌اند^{۱۸}؛ اما نظر یکی از مصاحبه شونده‌گان این است که: من فکر می‌کنم حالا بیداری در جامعه زیاد شده، مردم آگاه‌تر از گذشته است، فعالین بیشتر شده است، و هر قدر که تهدید کنند، بکشند، اما باز هم من فکر می‌کنم به همان اندازه فرصت برای این باز است که مردم و فعالین حقوق بشر بیشتر شوند و بیشتر کار کنند^{۱۹}.

۳. افراط‌گرایی

مردم ما ساده هستند ولی کشورها و دشمنان از پاکی آنها سو استفاده می‌کنند، می‌روند می‌گویند خدا یکیست، ولی حکومت کفر است، و هزاران تبلیغات می‌کنند و آنها در ذهن‌هایشان همان تبلیغات جایگزین شده و آنها می‌گویند که طالبان راست می‌گویند، ما به خاطر کلمه الله می‌جنگیم، اگر مردیم شهید هستیم و اگر

^{۱۰}، نوریه صافی، مدافع حقوق بشر کابل، ۱۶ جنوری ۲۰۲۱.

^{۱۱}، نوریه ضیایی، فعال جامعه مدنی، بلخ، ۱۴ جنوری ۲۰۲۱.

^{۱۲}، نوریه صافی، همان.

^{۱۳}، انوشه اسدی، همان.

^{۱۴}، نصیب احمد اتل، همان.

^{۱۵}، نصیب احمد اتل، همان.

^{۱۶}، فریدون فکوری، همان.

^{۱۷}، لطیفه جعفری، مدافع حقوق بشر، هرات، ۱۱ جنوری ۲۰۲۱.

^{۱۸}، گلثوم صدیقی، مدافع حقوق بشر، هرات، ۱۴ جنوری ۲۰۲۱.

^{۱۹}، عاطفه ابراهیمی، مدافع حقوق بشر، کابل، ۱۱ جنوری ۲۰۲۱.

کشتیم غازی هستیم^{۲۰}. این یک قرائت از افراط گرایی است و جنبه‌ای از تهدید علیه مدافعین حقوق بشر را نشان می‌دهد که فقط به دشمن خلاصه نمی‌شود. سطح تهدیدات علیه مدافعین حقوق بشر از ناحیه افراط‌گرایی حتی تا قلب خانه‌ها نیز راه یافته است: ولی خشونت‌ها را می‌بینیم که بسیار ارقامش بالا رفته در سطح خانواده^{۲۱}، و برای مقابله با آن باور خانم نوریه صافی بر این است که: باید از باورهای اسلام استفاده بکنیم. به مردم بگوییم که دین این چیز را گفته، چیزی است که اسلام به ما داده، نه شرف داده نه غرب داده^{۲۲}. باور آقای فکوری بر این است که: وقتی ما از حقوق بشر یاد می‌کنیم می‌گویند حقوق بشر یک چیز کفری است، و از طرفی هم مردم نسبت به کمک‌ها دید منفی دارند، چون اکثر کمک‌ها به کسانی رسیده‌اند که از جمله اقارب همان نهاد کمک کننده بود است^{۲۳}. از سوی دیگر به نظر خانم مریم درانی: مفکوره افراط گرایی که در ذهن جامعه ما وجود دارد، برداشت نادرست از دین در جامعه ما می‌شود؛ این یک ضعف است که از مسائل دینی در جامعه ما سوء استفاده می‌شود^{۲۴}. و در کنار این جامعه که رسم و رسوم و عنعنات در آن ریشه‌های بسیار قدیمی دارد او افراد هم می‌تواند باعث تهدید علیه مدافعین حقوق بشر شود به طور مثل یک مولوی یک ملا امام و به اصطلاح مردم ایرانی یک آخوند هم می‌تواند باعث تهدید باشد و خصوصاً زنان مدافع حقوق بشر از این ناحیه بسیار آسیب‌پذیر هستند^{۲۵}. علمایی هستند که متأسفانه با برداشت‌های غلط از دین و یا برداشت‌های غلط از عرف و عنعنات جامعه دیگره افراد را ترغیب به این می‌کنند که بیایند ساحه کار برای مدافعین حقوق بشر و فعالین مدنی فرق نمی‌کند که خانم باشد و یا مرد ساحه کار برای اون‌ها را تنگ بسازند. و مخصوصاً در جامعه ما و در خانواده‌های ما این خیلی ممکن است^{۲۶}. من می‌خواهم بگویم که افغانستان کشوری سنتی است بسیار زیاد خوب است که مدافعین حقوق بشر با در نظر داشت فرهنگ عرف و دین مردم حرکت بکنند تمامی این آموزه‌ها در چوکات دین اسلام به مردم افغانستان معرفی بکنند ترویج بکنند فکر می‌کنم که جنبه تهدیدات‌اش کم خواهد بود^{۲۷}. بیشتر گفته‌های مصاحبه شونده‌گان در خصوص تهدیدها علیه مدافعین حقوق بشر و زنان مدافع حقوق بشر به نحوی ربطی به تهدیدآمیز بودن افراط‌گرایی بالای مدافعین حقوق بشر داشت و تهدید از این جنبه خیلی عمیق و دیرپا است.

^{۲۰}. نوریه صافی، همان.

^{۲۱}. نوریه صافی، همان.

^{۲۲}. نوریه صافی، همان.

^{۲۳}. فریدون فکوری، همان.

^{۲۴}. مریم درانی، همان.

^{۲۵}. کبرا بلوچ، مدافع حقوق بشر، بلخ، ۱۷ جنوری ۲۰۲۱.

^{۲۶}. کبرا بلوچ، همان.

^{۲۷}. خالد رامزی، مدافع حقوق بشر، کابل، ۱۴ جنوری ۲۰۲۱.

۴. عامل عدم حاکمیت قانون

یکی از عوامل بسیار جدی تهدید علیه مدافعین حقوق بشر و زنان مدافع حقوق بشر نبودن حاکمیت قانون است، در کشوری که حاکمیت قانون وجود نداشته باشد مسلماً فضا برای وحشت فراهم میشود.^{۲۸} مثلاً در آن قسمت از نگاه قانونی ببینیم که کدام قانون است که در افغانستان به صورت درست تطبیق می‌شود، حقوق بشر ما تا فعلاً روی قانون منع خشونت علیه زن، قانون که برای منع خشونتت علیه اطفال است. ما قانون داریم، دولت داریم اما چرا اجرا نمی‌شود، این یک چالشی است که حمایت دولت به اندازه کافی از مدافع حقوق بشر از برنامه‌های حقوق بشری وجود ندارد و اگر هم وجود دارد بر اساس کاغذ است، درحالی‌که عملاً حمایت وجود ندارد و بر اساس حرف است، دولت هرجایی حرف می‌زند که ما حمایت می‌کنیم، ما خوش استیم که شما هستید، اما او چهره بیرونی آنها هست که به مردم آن را می‌گویند یا به خورد رسانه‌ها می‌دهد، درحالی‌که پشت پرده حرف‌هایی جریان دارد و راه‌هایی جریان دارد که حتی دولت باعث می‌شود که بعضی از برنامه‌ها در جایی تطبیق نشود و فعالیت‌های مدافعین حقوق بشر تطبیق نشود.^{۲۹} در این فضا گروه‌های مختلف جنایتکار و جنایت پیشه دست می‌زنند تا صداها را خفه بسازند تا اینا بتواند در نبود فضای حاکمیت قانون و در نبود صدای رسایی فعالین مدنی و مدافعین حقوق بشر چه در داخل نظام و چه در خارج نظام به فعالیت‌هایشان ادامه بدهند.^{۳۰}

به باور خانم نوری صافی: حاکمیت قانون وجود ندارد، پرسیان وجود ندارد، ارقام خشونت‌ها بالا رفته، صلح در سراسر افغانستان دیده نمی‌شود آنها هم همان خصومت‌های شخصی خود را می‌گیرند، خصومت‌های شخصی براننده شده.^{۳۱} عاملین نقض حقوق بشر مجازات نمی‌شوند، به طور مثال: بارها اگر ما کارمند اجتماعی بودیم رفته به ولسوالی‌ها و به اطراف که برنامه جور کنیم ما مستقیم مورد تهدید افرادی قرار گرفتیم ولی کسی پشت تهدید کنندگان را نگرفت.^{۳۲} نظر آقای محمد باقری این است که: در افغانستان قوانین تطبیق نمی‌شوند و فعالین جامعه مدنی یا مدافعین حقوق بشر که در یک قسمت بعضی چیزها یا موضوعات را مطلع می‌شوند و می‌خواهند که در او قسمت کار بکنند یا دادخواهی بکنند و یا به شکل فعالیت را انجام بتن که به نفع جامعه ختم شود، مورد تهدید واقع می‌شوند.^{۳۳}

^{۲۸}. ودود پدرام، مدافع حقوق بشر، کابل، ۱۷ جنوری ۲۰۲۱.

^{۲۹}. عاطفه ابراهیمی، مدافع حقوق بشر، کابل، ۱۱ جنوری ۲۰۲۱.

^{۳۰}. ودود پدرام، همان.

^{۳۱}. نوری صافی، همان.

^{۳۲}. فریدون فکوری، همان.

^{۳۳}. محمد باقری، مدافع حقوق بشر، هرات، ۱۴ جنوری ۲۰۲۱.

۵. سطح پایین آگاهی عامه

بزرگ‌ترین عامل اجتماعی تهدید علیه مدافعین حقوق بشر پایین بودن سطح آگاهی مردم است.^{۳۴} تهدید علیه مدافعین حقوق بشر در اجتماع من و شما افغانستان می‌تواند عوامل مختلف داشته باشد؛ این‌که مردم دیگاه ندارند، نمی‌فهمند، آگاهی کامل ندارند از برنامه، از اجتماع و از نیاز خود؛ مسائل تحصیلی، تعلیمی که مردم سطح تعلیم و تحصیلشان پایین است تحلیل نمی‌توانند برای خود و این باعث مشکل شده برای مدافعین حقوق بشر.^{۳۵} سطح پایین آگاهی عامه جنبه‌های گوناگونی دارد و اثرات و پیامدهای آن نیز روی مدافعین حقوق بشر تهدیدات آشکار و پنهان زیادی را خلق می‌کند. به باور مریم درانی مدافع حقوق بشر در ولایت قندهار: از چندین سال گذشته در افغانستان یک باور غلط در مورد حضور زنان در بخش‌های مختلف جامعه وجود دارد یک عرف و ارزش شده برای مردم یعنی تا حالا هم مردم به همین باور هست که زنان نمی‌توانند افسر پلیس باشد یا قاضی، یعنی اینها فرهنگ هستند، عرف هستند، ارزش‌های هستند که وجود دارد، حالا اگر غلط هم هستند، متأسفانه وجود دارد در جامعه و همه‌ی شان باعث و مانع هستند که زنان بتوانند رشد کنند در جامعه، بیشتر خودشان را در بخش‌های مختلف ثابت بسازند.^{۳۶}

مردم ما هنوز فهم دقیق از دموکراسی ندارند از آزادی بیان فهم دقیق ندارند و حقوق بشر هنوز در ذهنشان یک سوالیه هست و اطلاعات دقیق ندارد و اغلباً در قالب افکار افراط‌گرایانه و مذهبی فکر می‌کنند به او لحاظ تا هنوز ما شاهد شمار زیادی از قضایای مربوط به قتل خبرنگاران زن و فعالان حقوق زن بودیم که از سوی افراد ناشناس صورت گرفته و هیچ گروه تروریستی خاصی به عهده نگرفته یا هم اگر گرفتند دوباره واکنششان را پس گرفته، مثلاً هنگامیکه ملالی میوند را شهید کردند اول گروه داعش یک اعلامیه دادند بعد دوباره اعلامیه خود را پس گرفتند.^{۳۷}

متأسفانه در افغانستان هنوز هم ارزش‌های روشنگری و روشنفکری در بین جامعه و در سطح جامعه آن چنان که باید نهادینه شود نهادینه نشده است.^{۳۸} عوامل مختلف است، ما یکسان گفته نمی‌توانیم. مثلن ما همین ۳۰ ولایت یا ۳۶ ولایتی که هستیم در هر کدام آن فرهنگ‌های مختلف هست، چیزی را که فرهنگ بدخشان می‌پذیرد فرهنگ خوست نمی‌پذیرد، چیزی را که فرهنگ جلال آباد می‌پذیرد فرهنگ مردم کندز نمی‌پذیرد، به همین دلیل است که آدم نمی‌تواند که به صورت یکسان بگوید که این مورد باعث شده تهدید شوند، فرهنگ‌ها مختلف هست. مثلن در ولایت بدخشان هیچ کس مانع درس خواندن خانم‌ها نیست، هیچ تعصبی به خاطر دخترشان که ازدواج کند اگر نپذیرد وجود ندارد و به زور نمی‌دهد، از دختر پسران می‌کند اگر رضایت داشت می‌دهد اگر نداشت نمی‌دهد، ولی در جلال آباد یا در خوست همان کس را که فامیل انتخاب می‌کند دختر باید همان نفر را بگیرد، و اگر دختر بگوید که من کسی دیگری را می‌خواهم او بسیار

^{۳۴} خانم تحت تهدید بلند شماره دوم، کابل، ۲۵ جنوری ۲۰۲۱.

^{۳۵} عاطفه ابراهیمی، همان.

^{۳۶} مریم درانی، همان.

^{۳۷} زینب فرهمند، فعال حقوق خبرنگاران، کابل، ۱۷ جنوری ۲۰۲۱.

^{۳۸} رحیم جامی، همان.

یک ننگ بزرگ است^{۳۹}. سطح آگاهی مردم پایین است و هم خود خانم‌ها یک پشتوانه قوی ندارند و یک حامی وجود ندارد که آنان را حمایت بکنند، اگر دولت هم است به نحوی کار شکنی می‌کنند و در ولایت کندز هنوز اعلان نکرده، اگر امروز یک خانمی که به عنوان عضو جامعه مدنی می‌آید و می‌خواهد از حقوق زن دفاع بکند به یک نحوی می‌خواهند که او را تخریب بکنند و آنها را می‌خواهند که سرکوب بکنند یا می‌خواهند در همان محدوده خانه باشد و اگر بیرون هم باشند در موضوعات که مربوط حق و حقوق می‌باشد نباید دخالت داشته باشند^{۴۰}.

۶. عوامل سیاسی

اشخاصی که در رأس سیاست قرار دارند از زنان قسم قسم استفاده‌ها می‌کنند^{۴۱}. این هم {سیاست} خیلی می‌تواند تهدید کننده باشد^{۴۲}. دیدگاه مدافعین حقوق بشر در خصوص عوامل سیاسی تهدیدات علیه آنها گوناگون و بیشتر با سوء ظن و بدبینی همراه است مثلاً بانو ضیایی می‌گوید: فعلاً در جامعه‌ای که ما زندگی می‌کنیم یک کسی که اندک قدرتی داشت فکر می‌کند که تمام افغانستان و تمام جهان در دستش است. سیاست ۶۰٪ الی ۷۰٪ تهدید کننده برای خانم‌های مدافع حقوق بشر است^{۴۳}. ولی اگر ما از بعد سیاسی {به تهدیدات علیه مدافعین حقوق بشر} ببینیم تهدید سیاسی کلان‌ترین تهدید است. این یک چیز واضح است که ما از طریق سیاسیون هم تهدید می‌شویم، نه تنها که ما از طالبان بترسیم^{۴۴}. حتی یکی از هنرمندان هرات مورد لت و کوب قرار گرفته در حالیکه دولت متوجه این مسأله بود، با آنها توجهی به دادخواهی مردم نکرد^{۴۵}. سیاست در افغانستان یک سیاست نا سالم است؛ وقتی شما می‌خواهید یک قصه را بازگو کنید یا کدام گروه سیاسی یا شخص سیاسی را به قضاوت یا تحلیل بگیرید که چطور به قدرت و توانایی که او دارد صدمه می‌زند و او با شما یک برخورد خشونت آمیز می‌کند حالا که یک عرف هم شده^{۴۶}. من فکر می‌کنم اکثریت تهدیدهای که فعلن صورت می‌گیرد سیاسی هست، منشأ سیاسی دارد^{۴۷}. با تأسف که سیاست افغانستان یک سیاست پخته نیست، به دلیل اینکه ما انتخابات را هیچ وقت به صورت شفاف نداشته‌ایم، بنا هیچ وقت یک حکومت مردمی هم تاحالا نداشته‌ایم. نداشتن یک حکومت مردمی، ملی و همه شمول باعث می‌شود که جنبه‌های متعدد خشونت برای رفع امنیت مردم وجود داشته باشد^{۴۸}.

^{۳۹}. خانم تحت تهدید بلند شماره ۱، کابل، ۲۵ جنوری ۲۰۲۱

^{۴۰}. خانم تحت تهدید بلند شماره ۲، کابل، ۲۵ جنوری ۲۰۲۱.

^{۴۱}. نوریه ضیایی، فعال جامعه مدنی، بلخ ۱۴ جنوری ۲۰۲۱.

^{۴۲}. انوشه اسدی، فعال جامعه مدنی، بلخ، ۱۴ جنوری ۲۰۲۱.

^{۴۳}. نوریه ضیایی، همان.

^{۴۴}. نوریه صافی، مدافع حقوق بشر، کابل، ۱۶ جنوری ۲۰۲۱.

^{۴۵}. فریدون فکوری، همان.

^{۴۶}. مریم درانی، مدافع حقوق بشر، قندهار، ۱۴ جنوری ۲۰۲۱.

^{۴۷}. لطیفه جعفری، مدافع حقوق بشر، هرات، ۱۱ جنوری ۲۰۲۱.

^{۴۸}. گلثوم صدیقی، مدافع حقوق بشر، هرات، ۱۴ جنوری ۲۰۲۱.

۷. عوامل اقتصادی

تهدید اقتصادی همه‌ای ما را دامنگیر است، مثلاً ما در جایی که کار می‌کنیم و زیر دست کسی که هستیم، همیشه تهدیدهای گوناگون می‌شویم، یک یک روز می‌گویند که شما نمی‌توانید همراهی ما کار کنید یک روز می‌گویند اخراج استی^{۴۹}. کسانی که اقتصاد و بازار را انحصار کرده همین‌ها نمی‌گذارند جامعه مدنی را که پیش برود و یا مخصوصن زنان پیش برود که این خودش یک چیز واضح و یک تهدید است که ما مبارزه می‌کنیم به ضد آن ولی به جایی رسیده نمی‌توانیم چون مافیایها به سطح بسیار بالا وجود دارد^{۵۰}. اینکه ما هم کار نکنیم، کسانی که فعالیت‌های مدنی و حقوق بشری می‌کنند کار نکنند و در خانه بشینند این خود یک ضربه اقتصادی است، در صورتیکه خانواده دارد، تعلیم و تربیه کار دارند و نفقه نیاز دارند، که در بخش اقتصادی و مادی ما تأثیر گذار است و ما قرض دار می‌شویم و فعالان مدنی ما که کار نکند طبعن که یک ضربه اقتصادی است برای همه‌ی ما^{۵۱}.

ما شاهد این هستیم که اکثریت کسانی که از نظر اقتصادی مثل شرکت‌ها، تشبثات خصوصی و کسانی که زمینه کار را برای افراد بیکار ایجاد می‌کند مورد تهدید قرار می‌گیرند، یا پسر آن اختطاف می‌شود یا از آنان به نوعی باج‌گیری می‌شود، این‌ها یک تأثیر بسیار منفی روی تاجران می‌گذارند که باعث می‌شود تاجران هیچ آرزوی برای ماندن در افغانستان را نداشته باشند. حق این است که دولت باید در این زمینه توجه کند، حتی ما مواردی را دیدیم که به شکل غیر مرئی کسانی که به رأس قدرت اند حس مایوسیت را بین مردم تزریق می‌کنند^{۵۲}. مسائل اقتصادی صد درصد رول مهم را در زندگی خانم‌ها دارد^{۵۳}. از لحاظ حقوق بشری و اجتماعی {تهدید اقتصادی} بزرگ‌ترین تهدید است، و ما تهدید بزرگتر از این نداریم؛ چراکه فعالیت‌های حقوق بشری باعث می‌شود که همین بشر که از او یاد می‌شود بشر به آسایش آرامش برسد. اگر زمینه آرامش نباشد و زمینه رشد نباشد چگونه در اجتماع انسانها پیشرفت کنند و آرامش داشته باشند، تحصیل کنند یا که همان حقوق اولیه خود را به دست بیاورند؟ پس باید زمینه وجود داشته باشد و زمینه هم با داشتن بودجه، امکانات و حامیان فعال و وظیفه شناس که زمینه را برای دست‌یابی به حقوق اولیه مردم در اجتماع فراهم بسازند تا مردم زندگی خود را به شکل نرمال آن به پیش ببرند، ازین لحاظ بزرگترین تهدید است که مسلمان وقتی امکانات نباشد حقوق نقض می‌شود، زمینه پیشرفت فراهم نمی‌شود و یک کتگوری خاصی در انزوا قرار می‌گیرند^{۵۴}.

^{۴۹}. نوریه ضیایی، فعال جامعه مدنی، بلخ، ۱۴ جنوری ۲۰۲۱.

^{۵۰}. نوریه صافی، همان.

^{۵۱}. نصیب احمد اتل، فعال جامعه مدنی، ننگرهار، ۱۴ جنوری ۲۰۲۱.

^{۵۲}. فریدون فکوری، همان.

^{۵۳}. انوشه اسدی، همان.

^{۵۴}. لطیفه جعفری، مدافع حقوق بشر، هرات، ۱۱ جنوری ۲۰۲۱.

۸. عوامل اجتماعی-فرهنگی

این ما می اکثر مواقع می شنویم مشکل در فرهنگ ماست^{۵۵} یا جامعه ما مشکل دارد همین جامعه که ما در آن زندگی می کنیم جامعه دموکراتیک نیست^{۵۶}، سخن درستی است و منبع خیلی از تهدیدات علیه مدافعین حقوق بشر خصوصاً زنان مدافع حقوق بشر است. تهدیدات را اگر بگویم مثل یک هرم است از بالا شروع شده تهدیدات تا پایین آمده می رود و و اوضاع سیاسی و اجتماعی مدافعین حقوق بشر را خیلی تنگاتنگ تهدید می کند^{۵۷}، و عوامل سوم و چهارم آن عوامل اجتماعی و عوامل فرهنگی است، وقتی خانواده می بیند، وقتی اجتماع می بیند که دولت ضعیف است حاکمیت قانون وجود ندارد، پرسیان وجود ندارد، ارقام خشونت ها بالا رفته، صلح در سراسر افغانستان دیده نمی شود آنها هم همان خصومت های شخصی خود را می گیرند، خصومت های شخصی برانده شده^{۵۸}.

در قدم اول خود خانواده ها مشکل ایجاد می کند، دوم اینکه در جامعه وقتی که خانم ها بیرون می شوند برای کار، با انسان های که روبه رو می شوند همه نه بلکه بسیارشان از آنها توقعات بیجا می کنند، نمی مانند که کار بکنند، به هر گونه که می شود آنها را اذیت و آزار می کنند. عوامل خشونت علیه زنان تنها عامل فرهنگی و اقتصادی بوده نمی تواند؛ عوامل خانوادگی بوده می تواند، عوامل اجتماعی بوده می تواند. دلایل زیادی هست که خانم ها به صورت دوام دار مورد خشونت ها واقع می شوند و اتفاقات بد را تجربه می کند. از خانه که بیرون می روند با هزار یک مشکل از طرف خانواده مواجه می شوند، در بیرون با هزار و یک مشکل مواجه می شوند، توحین و تحقیر می شوند، آنها را نمی گذارند یکجای بروند و یک برنامه ی داشته باشند، زنان فعال جامعه مدنی و زنان مدافع حقوق بشر خیلی مشکلات دارند^{۵۹}.

در جامعه عرف و عادات ناپسند و غلطی که وجود دارد، از نظر فرهنگی می توانیم بگویم همان بینش مرد سالارانه ی که در افغانستان وجود دارد، یعنی تا حالا هم مردم به همین باور هستند که زنان نمی توانند افسر پلیس باشد یا قاضی، یعنی اینها فرهنگ هستند، عرف هستند، ارزش های هستند که وجود دارد، حالا اگر غلط هم هستند، متأسفانه وجود دارد در جامعه و همه ی شان باعث و مانع هستند که زنان بتوانند رشد کنند در جامعه، بیشتر خودشان را در بخش های مختلف ثابت بسازند. ما ادبیات زنانه، مفکوره های زنانه یا نوشته های زنانه در افغانستان کم پیدام می کنیم که همین مورد هم یک تهدید شده، چون همه چیز به شکل مردانه آن تعریف شده برای مردم، همه نوشته ها و لغات مردانه است و از نظر فرهنگی کلاً یک چالش است برای اینکه زنان بتوانند بیشتر حضور داشته باشند در اجتماع^{۶۰}. فرهنگ های مختلفی که در

^{۵۵}. نوریه ضیایی، همان.

^{۵۶}. نوریه ضیایی، همان.

^{۵۷}. نوریه صافی، همان.

^{۵۸}. نوریه صافی، همان.

^{۵۹}. انوشه اسدی، فعال جامعه مدنی، بلخ، ۱۴ جنوری ۲۰۲۱.

^{۶۰}. مریم درانی، مدافع حقوق بشر، قندهار، ۱۴ جنوری ۲۰۲۱.

افغانستان، از شمال تا جنوب، از شرق تا غرب، وجود دارد، همگام سازی مردم با حکومت و حمایت از مدافعین حقوق بشر را ضعیف ساخته است.^{۶۱}

۹. عوامل جنسیتی

این حرف قابل تأمل است: آن‌ها از زنان قسم قسم استفاده می‌کنند، زنان حق این را ندارند که گپ دل خود را بگویند^{۶۲}، یک قسم چپ چپ سیل می‌کنند که گویا تو را می‌خورند^{۶۳}. از سوی دیگر: در مسائل جنسیتی فرق نمی‌کند، زن و مرد هر کدام به نوبت خود مشکلات را متحمل شده‌اند^{۶۴}

به نظر می‌آید این‌ها نمی‌خواهد که خانم‌ها کار کنند و به جاهای بلند برسند و این‌ها نمی‌خواهد که ما از خانه خود بیرون شویم و حالا طالب‌ها با حقوق زنان و بشر مشکل دارد تا جای که حتی چند خانم که در بخش حقوق بشر کار می‌کرد را با خور برده است یا از وظیفه‌شان برکنار شد. طالب‌ها به این باور هستند که دخترها باید تا صنف ششم درس بخوانند و بعد از آن مکتب نروند که به همین خاطر مکاتب ره بسته کردند که فقط چند مکتب (ولایت لوگر) در مرکز فعال بود. نه تنها خانم‌ها بلکه مردها هم مورد تهدید قرار گرفتند و حتی چندین نفر ره هنگام بیرون شدن از خانه یا در مسیر راه یا حتی در دفتر کارشان ترور کردند. طالب‌ها به این فکر هستند که این‌ها به خاطر حقوق زنان نه بلکه به خاطر بی‌راه کردن خانم‌ها کار می‌کند که این‌ها ره به راه غلط ببرند و این جمعی از مشکلات ما بود که ما در ولایت لوگر با آن مواجه بودیم و همچنان هستیم.^{۶۵}

تهدید علیه زنان و مدافعین حقوق بشر به نظر من همین است که هنوز در جامعه که زندگی می‌کنیم و یک جامعه فرهنگی سیاسی و اجتماعی بسته هستیم. بسیار مشکل است که آنها زود بپذیرند که یعنی زنان هم می‌توانند به مثابه مردان نصف از نفوس جامعه را تشکیل بدهد و حتی بیشتر نفوس جامعه را بنا حق دارند که آنها باهم کار بکنند و در کنار همدیگر کار بکنند و برای آوردن صلح همیشگی و رفاه و بهبود جامعه تلاش بکنند به همین ملحوظ من فکر می‌کنم که نپذیرفتن زنان فعال و مدافعان حقوق بشر که با مشکلات عرف و عنعناتی که ما دچار هستیم مشکل است که زنان را بپذیرند در اجتماع^{۶۶}.

^{۶۱}. گلثوم صدیقی، همان.

^{۶۲}. نوریه ضیایی، همان.

^{۶۳}. نوریه صافی، همان.

^{۶۴}. محمدآصف حیدرزاده، مدافع حقوق بشر، هرات، ۱۳ جنوری ۲۰۲۱.

^{۶۵}. خانم تحت تهدید بلند شماره ۳، کابل، ۲۵ جنوری ۲۰۲۱.

^{۶۶}. شازیه حقجو، مدافع حقوق بشر، بلخ، ۱۷ جنوری ۲۰۲۱.

۱۰. عوامل روانی

عامل تهدید روانی مدافعین نه فقط از تهدید شدن خودشان بلکه اعضای فامیلشان بیشتر است مثلن شما شاهد کشته شدن پس رییس دفتر زون شمال کمپسیون مستقل حقوق بشر بودید این‌ها نشان می‌دهد که متأسفانه نه تنها خود مدافعین حقوق بشر مورد تهدید است بلکه خانواده آنها نیز مورد تهدید قرار می‌گیرد که بیشتر نگرانی خلق کرده است^{۶۷}. به نظر می‌رسد هدف قرار دادن این قشر از جامعه (مدافعین حقوق بشر و فعالین جامعه مدنی و رسانه‌ای) ترس نشان دادن دیگر بخش‌های از جامعه است که می‌خواهد در این عرصه قدم بگذارد یا قدم گذاشته و این یک هشدار است که اینها باید از این کار دست بردارد و نباید به عنوان مدافع حقوق بشر به صحنه بیاید که این تهدیدها را ما نمی‌توانیم تنها به گردن طالبان بندازیم چرا که افراد و گروه‌های دیگری هم هستند که مانع فعالیت‌های این گونه اشخاص می‌شود و گروه‌های دیگر از وضعیت ایجاد شده استفاده کرده و به اهداف خود رسیدگی می‌کند^{۶۸}. به این خاطر من مجبور هستم که به خاطر خودم نه بلکه به خاطر خانواده‌ام صدایم را خاموش بکنم و صدایم را بلند نکنم، به همین خاطر هیچ برای من وقتی که مورد تهدید قرار می‌گیریم از لحاظ سیاسی و از لحاظ داعش و طالب که برای من فرق نمی‌کند، وقتی جان من در خطر باشد، خانواده من در خطر باشد همه آن برای من یکسان است^{۶۹}.

این یک جنگ روانی واری شروع شده که به روان مردم بسیار مضر است. سابق ای قسم نبود. طالب و نیروهای امنیتی ما می‌جنگیدند، این یک جنگ روانی است که بالای مردم تحمیل شده و نوعیت جنگ تغییر کرده. به همین خاطر مردم را تارگیت کرده و هیچ دوست و دشمن معلوم نمی‌باشد. و هرکس کسی دیگر را دشمن فکر می‌کند^{۷۰}. یک کسی به ما زنگ میزند یک گپی را میزند که روح و روان ما را خراب می‌کند او می‌شود تهدید. تهدید حالت‌های گوناگون دارد و همینکه یک نفر سر ما هیبت می‌کند به ما سخت گفتگو می‌کند ما او را به لحاظ روانی تهدید می‌گوییم^{۷۱}. در غیر آن من به خاطر خودم نمی‌توانم طفل‌های خود را قربانی کنم و خانواده خود را قربانی کنم، مجبور هستم خودم را بکشم تا آنها راحت شوند در غیر آن فامیل من به خاطر من در خطر هستند^{۷۲}، و این سر درگمی هر کسی است که احساس نا امنی می‌کنند و دولت هم از دست اش فعلن کاری بر نمی‌آید^{۷۳}. در ساحه کاری خودمان تلاش کردم از نگاه روان شناسی برای کارمندان اناث ما که برایشان آموزش بدهیم که در شرایط امنیتی بد چطور از خودشان حفاظت کنند^{۷۴}. همگی از این موضوع نگرانند^{۷۵}.

^{۶۷}. ودود پدram، مدافع حقوق بشر، کابل، ۱۷ جنوری ۲۰۲۱.

^{۶۸}. خانم تحت تهدید بلند شماره ۲، کابل، ۲۵ جنوری ۲۰۱.

^{۶۹}. تمنا حبیبی، مدافع حقوق بشر، بلخ، ۱۶ جنوری ۲۰۲۱.

^{۷۰}. نصیب احمد اتل، همان.

^{۷۱}. انوشه اسدی، همان.

^{۷۲}. خانم تحت تهدید بلند شماره ۱، کابل، ۲۵ جنوری ۲۰۲۱.

^{۷۳}. محمدباقری، همان.

^{۷۴}. مریم درانی، همان.

^{۷۵}. محمد باقری، همان.

عوامل تهدیدات علیه مدافعین حقوق بشر بر اساس ولایت

میزانی از تهدید علیه مدافعین حقوق بشر و زنان مدافع حقوق بشر در تمام ولایات افغانستان وجود دارد؛ اما عوامل و شدت آن از یک ولایت تا ولایت دیگر و از یک شهر تا شهر دیگر با وجود اشتراکات تا اندازه‌ای فرق می‌کند.

۱. کابل

چند روز قبل که از شهر به خانه می‌آمدم راننده تکسی حرف جالبی می‌گفت که مرا به فکر فرو برد. او می‌گفت: طالبان بعد بیست سال تازه فهمیده‌اند که چه کسی را بزنند، قبلاً کراچی‌وان و مردم عام ره هدف می‌گرفتند، ولی حالا افراد ارزشمند و سرشناس ره ترور می‌کنند.^{۷۶} این سخن او گواه تغییر تاکتیک طالبان است که حتی مردم عام مثل راننده‌های تکسی نیز آن را درک کرده‌اند.

در ناحیه ۵ کار ما جریان دارد، در ارزگان جریان دارد، این به این معنی که ما از پایین به بالا شروع کنیم از اطراف کار کنیم و کار را به شهر بیاوریم هیچ وقت فرهنگ شهر نشینی نخواست است که آنها به خشونت دست بزنند، یعنی نخواستند که کارهای خراب انجام بدهند، خصوصاً قشر تحصیل کرده ما، ما امروز به شهر خود مردم اطراف را داریم که ماین های چسپکی را می‌بینیم و یگانه عوامل آن هما جوگی ها است. آنها را در شهر جای دادند و آنها در شهر می‌گردند، کار می‌کنند و آنها یک طبقه بسیار خشن هستند که توسط آنها همین ماین ها انفجار داده می‌شود و انتحار می‌شود.^{۷۷}

زمانیکه مدافعین حقوق بشر در پایتخت کشور مسوون نباشد و مورد حمله قرار بگیرد فضا در بیرون شهر طوری است که هیچ گونه زمینه برای بلند کردن صدا وجود ندارد.^{۷۸} اگر ما از همان هرم پایان و از اطراف شروع کنیم، اطراف یک چیز را به ندانند مردم‌های ده و قریه ما یک چیز را بدانند حد اقل همان قدر بفهمند، از هیچ چیز ما آگاه نسازیم، فقط از یک چیز آگاه بسایزیم که در اسلام قتل یک نفر به مصابه قتل تمام بشریت است و با نجات دادن یک نفر تمام بشریت را نجات می‌دهیم، حد اقل آنها همین موضوع را بفهمند که ما اگر یک نفر را بکشیم، این قدر نفر را کشته‌ایم.^{۷۹}

۲. هرات

یکی مسأله جغرافیایی است که به شما معلوم است که ولایت‌های که در سطح درجه ۲ و درجه ۳ است ولسوالی های که در اطراف است و بعضی از ولایت‌ها که متأسفانه فساد بیداد می‌کند و همچنا جاهای از شهر که کار کردن مشکل است در این نوع مناطق افرادی هستند که مانع کار می‌شوند و کوشش می‌کنند که بالاخره مانع روند دموکراسی و حقوق بشری مردم شوند.^{۸۰}

^{۷۶} راننده تکسی، لین شهر-قلعه فتح‌الله.

^{۷۷} نوریه صافی، مدافع حقوق بشر، کابل، ۱۶ جنوری ۲۰۲۱.

^{۷۸} ودود پدرام، همان.

^{۷۹} نوریه صافی، همان.

^{۸۰} فریدون فکوری، همان.

وقتی داخل شهر راه می‌رفتم که معمولاً پیاده راه میرم و امسال که موارد کرونا هم وجود داشته همیشه فکر می‌کردم که کارد بخورم یا تیزاب روی بپاشند. نه که از طالب بلکه از همین گروه‌های بنیاد گراها که در داخل هرات وجود دارد. ولی در ولسوالی‌ها ما سال گذشته خیلی میرفتم و فکر می‌کردیم که به مهمانی می‌رفتیم ولی حالا نه در شهر و نه در ولسوالی‌ها هیچ‌جا رفته نمی‌توانم می‌ترسم.^{۸۱}

هرات بسیار یک ساحه بسیار کلان داره از لحاظ مساحت مه فکر می‌کنم تقریباً یکی از ولایات که مساحت کلان داره هرات هست و تعداد ۱۹ ولسوالی داره و ما هم چینن در بخش انتخابات کار می‌کنیم همراهی همی ۱۹ تا ولسوالی در ارتباط هستیم تا چند سال پیش واقعن خوب بود در حدود یک دو چهار ولسوالی خیلی نا امن بود که فعالیت‌ها مدنی و حقوق بشری اصلن وجود نداشت ولی متأسفانه در این سال‌ها اخیر وضعیت خیلی خراب شده که بر عکس شده و دو سه تا ولسوالی داریم که امنیت وجود داره و مردم میتانه در او قسمت کار بکنند. ولی تقریباً ۱۵ ولسوالی دیگه امنیتش خیلی خراب شده و فعالیت‌های مدنی یا اجتماعی یا حقوق بشری خیلی کم و به ندرت اگر وجود داشته باشه او هم مقطعی است.^{۸۲}

۳. قندهار

در ولسوالی‌ها و قریه جات محیط کوچکتر است، متأسفانه دولت حاکمیت درست ندارد، قانون حاکمیت درست ندارد و حتی سطح آگاهی و دانش مردم خیلی پایین‌تر از سطح شهرها است، بر اساس همان عرف و عادات سالهای گذشته خودشان زندگی می‌کنند و وابسته‌تر هستند نسبت به مردم شهر از نگاه ارزشها و عرف و عاداتشان، در آن مناطق چالش‌ها برای زنانی که می‌خواهند تابو شکنی کنند از ابتدا مشکل است نه اینکه در مسیر کار، در همان هسته‌گزارای جنجال برانگیز است. بهترین کار همین است که اگر در آن مناطق، فعلن هرچند در حال جنگ هستیم، اگر صلح بیاید، رابطه بین مناطق شهری و روستایی و ولسوالی‌ها بیشتر شود.^{۸۳}

نوع تهدیدات در مجموع فرق می‌کند، مثل در زمان گذشته اگر طالبان تهدید می‌کرد می‌آمد همان مرکز شما را بسته می‌کرد یا با یک دو شلاق می‌زد شما را یا در نهایت یکی دو سه روز بندی می‌کرد آقایان را، ولی حالا خو می‌بینید که یک قسمی شده که آدم خودش نمی‌فهمد، دشمن را نمی‌شناسی، یعنی طالب، جای نگرانی به این است که آنها مستقیم چی نمی‌کند، حالا که بفهمی ماین هست، ترور هست و از این نوع.^{۸۴}

متأسفانه یک فرهنگ بسته در لابلای شهرها و ولسوالی‌ها حاکم هست و ما نتوانسته‌ایم به صورت صحیح قانون را حاکم بسازیم. در اجتماع هم طبیعی است که در هر اجتماع در هر منطقه و کتگوری مردم قرار دارد، مثلن: مردمی که در هلمند زندگی می‌کنند از لحاظ اجتماعی بسیار تفاوت با مردمی دارند که در

^{۸۱} عزیزه خیراندیش، مدافع حقوق بشر، هرات، ۱۰ جنوری ۲۰۲۱.

^{۸۲} محمد باقری، همان.

^{۸۳} مریم درانی، همان.

^{۸۴} خانم تحت تهدید بلند شماره ۱، همان.

هرات، در قندهار یا در کابل زندگی می‌کنند. همان مشترکات بسیار بسیار ضعیف که به عنوان یک افغان که در هر منطقه زندگی می‌کنند باعث این شده که خشونت‌ها گاه گاهی افزایش پیدا کند و حاکمیت نتوانسته که قانون را در چنین حالاتی در تمام افغانستان یکسان اجرا کند و باعث کاهش همین مشکل شوند.^{۸۵}

خوب می‌شود که دولت برنامه‌هایی داشته باشد، مثلن کورس های سواد آموزی یا خیاطی باشد، هست ولی بسیار کم است، سیار کم برنامه‌ها تطبیق می‌شود یا مثلن همین سواد آموزی خوب است که برنامه‌هی زیادتری بگیرند تا همه‌ی خانم‌ها و آقایان از همین موارد خوب استفاده بکنند، بتوانند تحصیل کنند و آگاهی پیدا بکنند در مورد زندگی خود.^{۸۶}

۴. بلخ

وضعیت خراب است، حتی برای کسانی که در همانجا زندگی می‌کنند به شمول کار کردن و فعالیت کردن چون فعلن نه تنها که به خاطر ترس از خودشان بلکه به خاطر خانواه شان ترس دارند ازین خاطر نمی‌خواهند چونکه در داخل شهر که وضعیت این گونه است، ولسوالی‌ها از شهر دورتر است وضعیت بسیار خراب است.^{۸۷}

ما هر روز یکی از عزیزان خود را از دست می‌دهیم؛ چی برسد که ما بیرون از شهر برویم که در دورترین نقطه افغانستان تهدید علیه مدافعین حقوق بشر چطور است، این واضح است و هر روز ما می‌بینیم قطعن کدام برنامه امنیتی نه از طرف دولت و نه از طرف حامیان و مدافعان حوزه خبرنگاران و مدافع حقوق بشر وجود ندارد، من امیداور هستم که دفتر یوناما، سازمان ملل، نهادهایی که حامی مدافعین حقوق بشر هستند بیشتر از پیش تلاش کنند تا اینکه ما مصون، به فکر آرام و به شکل آرام به فعالیت‌های مدنی، دادخواهی و حقوق بشری خود ادامه بدهیم. درحالی که نگران کننده است، همین که هر روز نگرانی ما را بیشتر می‌کند و حتی خانواده‌ها مانع ما می‌شود.^{۸۸}

در ولایت بلخ ما ۱۴ ولسوالی داریم که در یک ۳ ولسوالی آن ده دادی، خلم و نرسای به حد و اندازه‌ای وضعیتشان خوب بود، که حتی من خودم چندین بار در آنجا رفتیم، ترینگ‌ها و ورکشاپ‌ها را برگزار کردیم از همان شروع ۲۰۲۰، اما متأسفانه فعلن اگر برای من پول هم در نظر بگیرند و بخواهند که برویم در ولسوالی‌ها من اجازه این کار را به خودم داده نمی‌توانم.^{۸۹}

^{۸۵}. گلثوم صدیقی، همان.

^{۸۶}. انوشه اسدی، همان.

^{۸۷}. تمنا حبیبی، همان.

^{۸۸}. شازیه حقیقو، مدافع حقوق بشر، بلخ، ۱۷ جنوری ۲۰۲۱.

^{۸۹}. تمنا حبیبی، همان.

۵. ننگرهار

اما چیزیکه ما در اینجا روبه رو هستیم، از جمله فعالان مدنی، فعالان رسانه ایی و کسانیکه در اینجا کار می‌کند، من از چیزیکه رنج می‌برم در جلال آباد از تارگیتینگ (قتل‌های هدفمند) است، که همین دیروز هم در جلالا آباد یکی دو نفر تارگیت شد و آنها را ترور کردند. همچنان از ماین های چسپکی و ماین هایکه در گلدان‌ها جابجا می‌کند، و در نهایت همان تارگیتینگ در اینجا بسیار تهدید است. به ما هیچ شناسایی نمی‌شود که مسؤول آن که است، داعش است یا طالب است یا دیگر، پراکنده است؛ ما از این ناحیه بسیار رنج می‌بریم، امروز هم همراه فعالان مدنی جلسه داشتیم و آنها همه به همین گونه تهدیدات روبه رو هستند و رنج می‌برند.^{۹۰}

اگر برایتان بگویم حتی برای مردان هم گزارش نوشتن و تهیه کردن در ولایات سهل و آسان نیست. شما می‌فهمید که خبر نگاران در مجموع نمی‌تواند اخبار را در صفحات فیسبوک شان در ولایات بنویسند، چون به راحتی آنها به جانب داری متهم می‌کنند و از سوی طالبان تهدید به مرگ می‌شوند که تعدادی زیادی را متاسفانه اینگونه از دست دادیم. در نقاط دور دست اینگونه مشکلات هست برای حتی برای مردان. برای زنان خبرنگار مثل نطق و گزارشگر حتی در شهرهای کلان مثل مزارشریف و هرات سخت است که آزادانه در ساحه گزارش تهیه کنند در حالیکه انتظار می‌رود در چنین شهرها باید فرهنگ‌اش ترویج شده باشد که متاسفانه هنوز هم چنین نیست مثلاً ملاله مومند یک گزارشگر ساحه نبود او یک نطق بود اما با وجود همین هم به باور آنها او یک تهدید بود که یک زن نباید در پرده تلویزیون ظاهر شود. این دلایل موجب شد که جان ملاله را بگیرند. فعالیت زنان در ولایات بیشتر و در کابل کمتر مورد منفور مردم قرار می‌گیرد که در پرده‌های تلویزیون ظاهر شوند و اظهار نظر بکنند. و از این چنین مشکلات زیاد وجود دارد.^{۹۱}

هرقدر که ما در ولایت‌های دور دست می‌رویم به همان اندازه حاکمیت قانون در آنجا کم رنگ می‌شود، به همان اندازه نفوذ گروه‌های مسلح مخالف دولت زیاد می‌شود و به همان اندازه قدرت سنت‌های زیادتر شده می‌رود؛ عدم دست رسی به امکانات مالی و انسانی به همان اندازه دشوارتر و سخت‌تر شده می‌رود. ما می‌بینیم که یک مستندی در رابطه به بچه بازی می‌خواهد ساخته شود و این یک مسأله هست که در دور دست است و از نگاه امنیتی مشکل دارد.^{۹۲}

از برنامه‌های آگاهی دهی استفاده شود، برنامه‌هایی که برای ظرفیت سازی است که از با امکاناتی که وجود دارد، گرچند فکر می‌کنم ناممکن است یک خانم را شما از ولسوالی بخواید یا از شهر به قریه روان کنید، یا شما کسی را پیدا کنید که از همان منطقه باشد و به همان اندازه که شما توقع دارید موضوع را برساند به او مردمی که در ولسوالی و قریه است، ولی به نظر من در این قسمت باید یک چیزی جور شود، منظورم

^{۹۰} نصیب احمد اتل، مدافع حقوق بشر، ننگرهار، ۱۴ جنوری ۲۰۲۱.

^{۹۱} زینب فرهمند، همان.

^{۹۲} طاہره سجادی، همان.

این است که فعلن بین مردم شهر، مردم ولسوالی و قریه از نظر مفکوره و درک مفاهیم بسیار فاصله هست و روی این موضوع باید کاری صورت گیرد^{۹۳}.

یک ماه می‌شود که من در فیسبوک چیزی پست نکردم و در تلویزیون مصاحبه نکردم و همراه رادیو مصاحبه نکردم و همراه دیگران در یک جلسه اشتراک نمیتانم. فعالیت‌های من که صدمه دیده به ما هم و به مردم ما هم که ما پیغام خود را ارسال می‌کردیم یک خطری شده که با آن مواجه هستیم. شما فکر بکنید؛ صبح که من تفنچه خود را در کمر خود می‌بستم دختر پنج ساله من گفت که آغا چی می‌کنی، با این تفنگچه مردم را می‌زنی؟ من گفتم که نه بچیم، من با این تفنگچه از جان خود حفاظت می‌کنم^{۹۴}.

تحلیل یافته‌های پرسشنامه

✓ بیشترین پاسخگویان پرسشنامه جوانان تشکیل می‌دهند. کمترین هم به رده سنی از ۵۶ الی ۶۵ سال تشکیل می‌دهد. ۶۱,۶٪ فیصد پاسخگویان جوان‌اند و ۱٪ آن‌ها را در واقع بزرگسالان تشکیل می‌دهند.

✓ ۵۸,۱٪ پاسخگویان پرسشنامه را مردان و ۴۱,۹٪ پاسخگویان زنان تشکیل می‌دهند.

✓ ۲۹٪ پاسخگویان پرسشنامه مجرداند و ۷۱٪ آنان متأهل‌اند.

✓ ۸۳,۹٪ پاسخگویان پرسشنامه سفر یا مهاجرت بیرون از افغانستان داشته‌اند و ۱۶,۱٪ آن‌ها نداشته‌اند.

✓ بیشترین پاسخگویان پرسشنامه در زمینه دفاع از حقوق زنان فعالیت دارند که ۶۱,۳٪ آن‌ها را تشکیل می‌دهد و کمترین آن‌ها در زمینه دفاع از قربانیان جنگ فعالیت دارند و حدوداً آن‌ها فعال حقوق کودکان‌اند.

✓ درجه تحصیل از شاخص دیگر پاسخگویان است که از آن‌ها پرسیده شد و بیشترین آن‌ها لیسانس‌اند و کمترین‌شان هم دارای درجه تحصیل فارغ لیسه‌اند.

✓ بیشترین پاسخگویان پرسشنامه از قوم تاجیک‌اند و کمترین هم به قوم هزاره مربوط است.

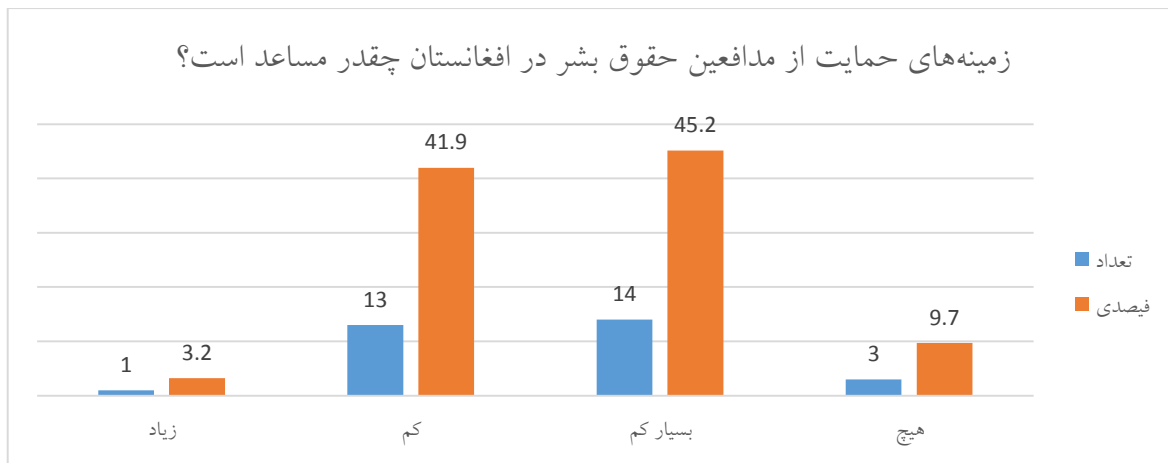
✓ کمترین پاسخگویان پیرو مذهب غیر از مذهب دوگانه سنی و شیعه‌اند و بیشترین‌شان هم سنی‌اند.

✓ یک نفر از پاسخگویان از ولایت بلخ پرسشنامه را پرکرده‌اند و از هرات ۳ نفر و بیشترین هم از

ولایت کابل پرسشنامه پرکرده‌اند که ۲۱ نفر‌اند. از بقیه ولایات ۵ نفر پرسشنامه پرکرده‌اند.

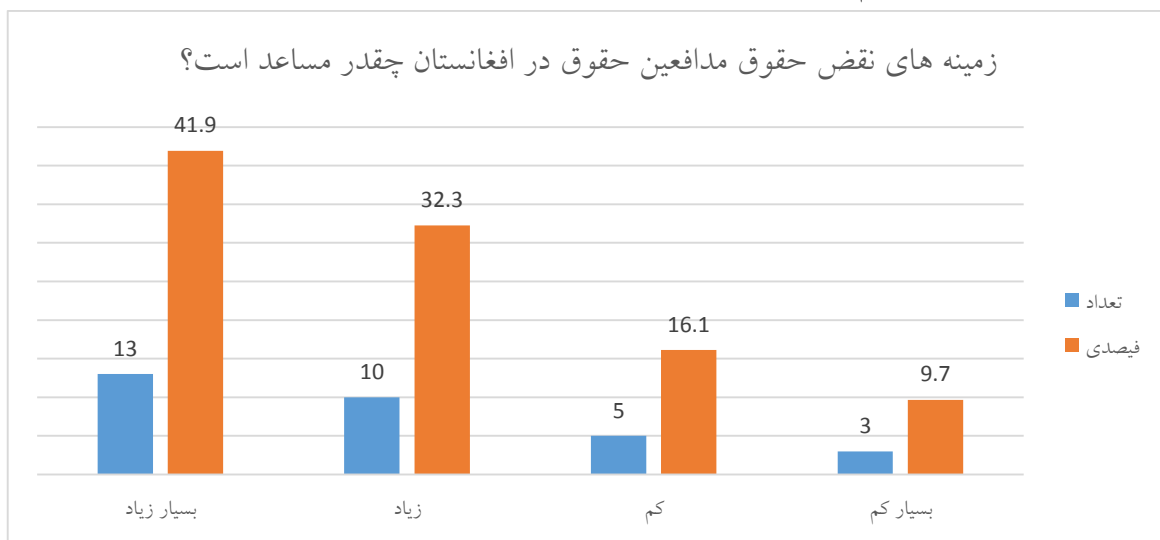
^{۹۳}. مریم درانی، همان.

^{۹۴}. نصیب احمد اتل، همان.

چارت 1: زمینه‌های حمایت از مدافعین حقوق بشر در افغانستان چقدر مساعد است؟

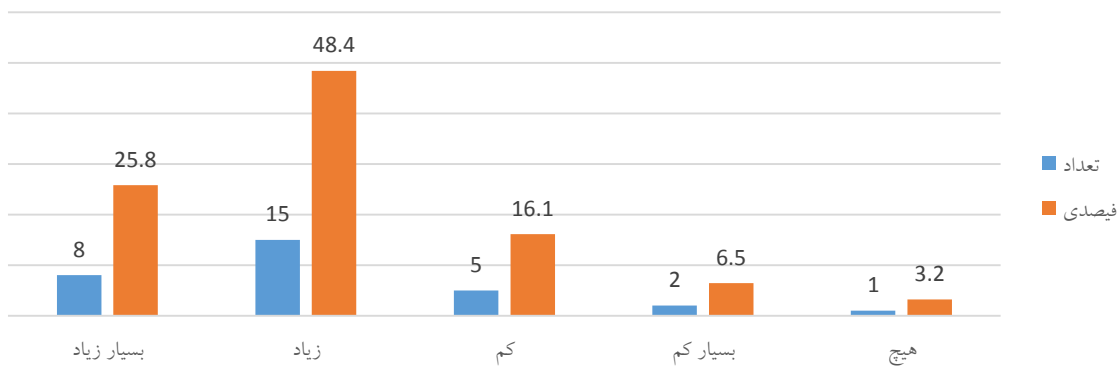
✓ در اینجا ۹,۷٪ پاسخگویان گفته‌اند که زمینه‌های حمایت از مدافعین حقوق بشر در افغانستان «هیچ» مساعد نیست و در مقابل فقط یک نفر گفته است که بسیار زیاد مساعد است. در این سؤال بیشترین پاسخ‌ها حول «بسیار کم» و «کم» می‌چرخد طوری که ۴۵,۲٪ پاسخگویان گزینه بسیار کم را و ۴۱,۹٪ پاسخگویان گزینه کم را برگزیده‌اند.

چارت 2: زمینه‌های نقض حقوق مدافعین حقوق بشر در افغانستان چقدر مساعد است؟

✓ در این سؤال چقدر زمینه نقض حقوق بشری آنان مساعد است را پرسیده‌ایم. برحسب پیش‌بینی جواب‌ها نیز عکس پاسخ‌های سؤال قبل است. ۴۱,۹٪ پاسخگویان گزینه «بسیار زیاد» را برگزیده‌اند در حالی که فقط ۳ نفر که ۹,۷٪ پاسخگویان می‌شود گزینه «بسیار کم» را انتخاب کرده‌اند و آن‌هایی که گزینه «زیاد» را برگزیده‌اند ۳۲,۳٪ پاسخگویان و کسانی که گزینه «کم» را برگزیده‌اند ۱۶,۱٪ پاسخگویان‌اند. در این سؤال، گزینه «هیچ» از سویی هیچ پاسخ‌دهنده‌ی انتخاب نشده است.

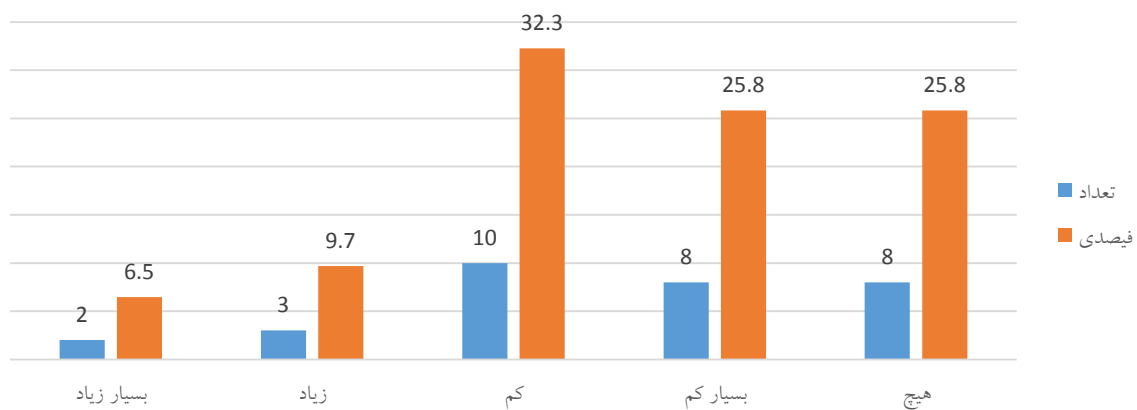
آیا مواردی پیش آمده که بخاطر کارتان شخص خود شما تهدید شده باشید؟

چارت ۳: آیا مواردی پیش آمده که بخاطر کارتان شخص خود شما تهدید شده باشید؟

✓ اکثریت مطلق پاسخگویان پرسشنامه حین کارهای حقوق بشری به نوعی تهدید شده‌اند. بیشتر پاسخ‌ها از نیمه دوم طیف به صورت معناداری بالا رفته است. ۲۵٫۸٪ گفته‌اند که «بسیار زیاد» تهدید شده‌اند در مقابل فقط یک نفر گفته است که «هیچ» تهدید نشده است. آن‌هایی که «بسیار کم» تهدید شده‌اند ۶٫۵٪ پاسخگویان‌اند و همان‌ها هم از کسانی که «کم» تهدید شده‌اند خیلی کمتراند یعنی ۱۶٫۱٪ کم تهدید شده‌اند. بیشترین پاسخگویان گفته‌اند که «زیاد» تهدید شده‌اند. ۴۸٫۴٪ پاسخگویان به طور تقریبی نیمی از پاسخگویان را احتوا می‌کنند و به نوعی در صورت تعمیم همین تعداد مدافعان حقوق بشر تهدید را احتمالاً تجربه کرده‌اند.

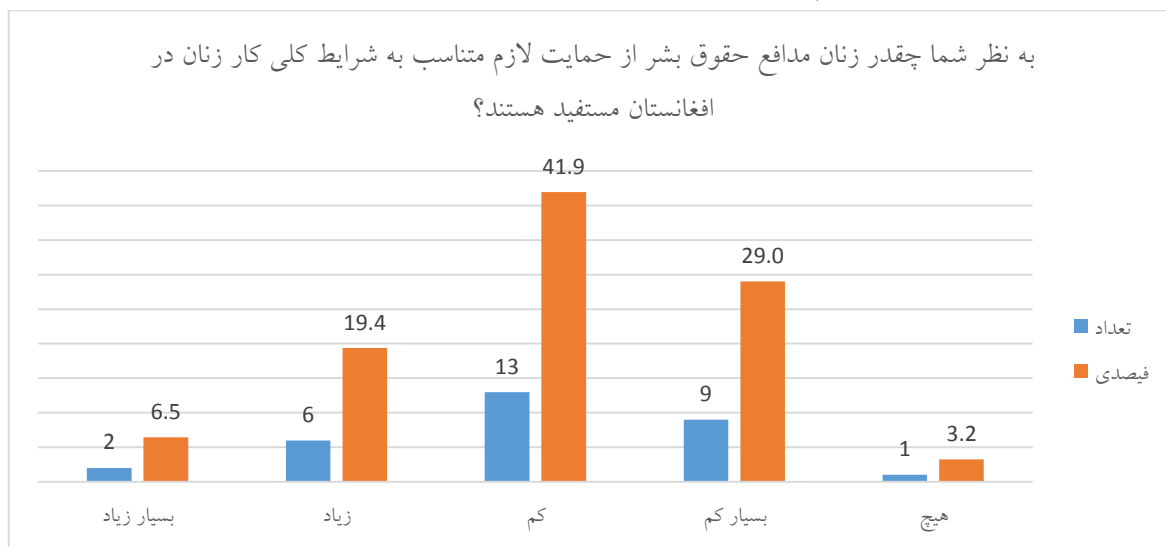
بخاطر مدافع حقوق بشر بودن چقدر خود را از حمایت لازم برخوردار می‌دانید؟

چارت ۴: بخاطر مدافع حقوق بشر بودن چقدر خود را از حمایت لازم برخوردار می‌دانید؟

✓ این بیان می‌کند در افغانستان تهدید بسیار بلند است و در مقابل حمایت‌ها هم کم یا ناکافی است. پاسخ‌ها بیشتر در نقطه پایین طیف یعنی نزدیک به طرف «هیچ» بلند و بیشتر است. ۶٫۵٪ پاسخگویان «بسیار زیاد» از حمایت برخوردارند در حالی در سؤال قبلی ۲۵٫۸٪ پاسخگویان تهدید را تجربه کرده‌اند و در این سؤال ۲۵٫۸٪ پاسخشان گزینه «هیچ» است و همین تعداد هم گزینه «بسیار کم» را برگزیده‌اند. بیشترین پاسخ‌ها در این سؤال به گزینه «کم» مربوط است یعنی به تنهایی ۳۲٫۳٪ پاسخگویان «کم» از

حمایت برخوردارند و ۹,۷٪ پاسخگویان «زیاد» از حمایت برخوردارند. این احتمالاً در واقعیت چنین است: تهدید زیاد و بلند و حمایت کم و مقطعی.

چارت ۵: به نظر شما چقدر زنان مدافع حقوق بشر از حمایت لازم متناسب به شرایط کلی کار زنان در افغانستان مستفید هستند؟

ساختارهای جنسیتی اجتماعی نمودهای آن در هر فعالیت اجتماع قابل مشهود است. در پاسخ سؤال برخوردارای زنان از حمایت‌های لازم متناسب به شرایط کلی کار زنان در افغانستان یک نفر گفته است «هیچ» از نظر این پاسخ دهنده زنان هیچی از حمایت‌های لازم برخوردار نیستند؛ در مقابل دو نفر گفته است که «بسیار زیاد» برخوردارند. بیشترین پاسخ‌ها مربوط به گزینه «کم» است که ۴۱,۹٪ پاسخگویان آنرا برگزیده‌اند. گزینه‌های بسیار کم و زیاد را به ترتیب ۲۹ و ۱۹,۴ فیصد پاسخگویان برگزیده‌اند. بیشتر پاسخ‌های این سؤال در میانه‌های طیف است.

تحلیل یافته‌های مصاحبه‌ها

یافته‌های کیفی طی مصاحبه‌های عمیق و طولانی از ۲۴ نفر از مدافعین حقوق بشر و فعالین جامعه مدنی در پنج ولایت افغانستان به دست آمده است.

Documents	Count	Code System	Count
نوریه ضیایی	31	یافته‌های میدانی از مصاحبه‌های تلفنی	24
نوریه صافی	61	برداشت مدافعین حقوق بشر از تهدید	19
اتل	17	تجارب مصاحبه شوندگان از تلاش و مبارزه با تهدیدها	82
فکوری	41	مؤثریت برنامه‌های حمایتی تطبیق شده	49
اسدی	29	درس‌های آموخته شده	14
مریم درانی	58	عوامل تهدید علیه مدافعین حقوق بشر	17
محمد باقری	58	سطح پایین آگاهی عامه	18
لطیفه	36	افراط‌گرایی	34
گنثوم صدیقی	44	طالبان	51
کبرا بلوچ	46	عدم حاکمیت قانون	18
عزیزه خیراندیش	34	مقایسه تهدید در شهرها و بیرون از شهرها	66
عاطفه ابراهیمی	39	تهدیدهای جنسیتی	66
ظاهره سجادی	25	انواع تهدیدها	14
شازیه حقجو	29	محدود شدن آزادی بیان	24
تحت تهدید 3	14	تهدید اجتماعی-فرهنگی	60
زینب فرمند	26	تهدید اقتصادی	67
رحیم جامی	44	تهدید روانی	22
تحت تهدید 1	33	تهدید سیاسی	79
خالد رامزی	24	تهدید امنیتی	89
تحت تهدید 2	25	رسیدگی به تهدیدهای امنیتی	34
تمنا حبیبی	36	فرار از افغانستان	8
سیرت	28		
حیدرزاده	24		
پدرام	53		

شکل ۱: مصاحبه‌ها و تعداد کدهای استخراج شده از هر مصاحبه شکل ۲: کدها و تعداد موارد ارجاع داده شده به هر کد

✓ از شکل (۱) دیده می‌شود که ۲۴ مصاحبه وجود دارد. در میان مصاحبه‌ها بیشترین ارجاع به کدها به مصاحبه بانو نوریه صافی (۶۱) کد داده شده است. بعد از آن در مرتبه دوم ۵۸ ارجاع به مصاحبه‌های بانو مریم درانی و آقای محمد باقری داده شده است. در شکل (۱۱) می‌بینیم که طولانی‌ترین مصاحبه نیز از آن بانو مریم درانی است. این دو مصاحبه از نظر محتوایی بعد از مصاحبه بانو صافی از غنمندترین مصاحبه‌های تحقیق به شمار می‌روند. در مرتبه سوم مصاحبه‌های بانو گلثوم صدیقی و آقای رحیم جامی قرار دارند. کمترین ارجاع نیز در میان مصاحبه‌ها به کدهای تحقیق به مصاحبه خانم تحت تهدید بلند شماره سوم داده شده و بعد از آن مصاحبه آقای نصیب احمد آتل در مرتبه دوم قرار دارد و رتبه سوم را همزمان در میان کمترین‌ها مصاحبه‌های آقای خالد رامزی و آقای محمدآصف حیدر زاده دارد.

✓ در میان کدها بیشترین ارجاع را کد «تهدیدهای امنیتی» دریافت کرده که ۸۹ کد است و کد «تجارب مصاحبه شوندگان از تهدید» در مرتبه دوم قرار دارد. «تهدیدهای سیاسی» در مرتبه سوم قرار گرفته است. تهدیدهای اقتصادی در مرتبه چهارم با ۶۷ ارجاع قرار دارد و کدهای تهدید جنسیتی با «مقایسه فعالیت و تهدیدات علی مدافعین حقوق بشر» هر کدام ۶۶ کد دارد. کمترین ارجاع را با ۸ مورد راجع شدن کد «فرار از افغانستان» گرفته و در مرتبه دوم از این لحاظ همزمان کدهای «درس‌های آموخته شده» و «انواع تهدیدها به صورت کلی» با ۱۴ ارجاع دارند.

Code System	نوریه...	نوریه...	آتل	فکری	اسدی	مریم...	محمد...	لطیفه	گلثوم...	کندا بلوچ	عزیزه...	عاطفه...	ظاهره...	شایره...	تحت...	ربیع...	رحیم...	تحت...	عالم...	تحت...	تما...	سیرت...	حیدر...	پدرام	SUM	
۱																									24	
۲																										19
۳																										82
۴																										49
۵																										14
۶																										17
۷																										18
۸																										34
۹																										51
۱۰																										18
۱۱																										66
۱۲																										66
۱۳																										14
۱۴																										24
۱۵																										60
۱۶																										67
۱۷																										22
۱۸																										79
۱۹																										89
۲۰																										34
۲۱																										8
۲۲																										855
SUM	31	61	17	41	29	58	58	36	44	46	34	39	25	29	14	26	44	33	24	25	36	28	24	53		

شکل ۳: رابطه میان کدها و مصاحبه‌های انجام شده

✓ شکل (۳) نقاط پررنگ در هر مصاحبه را نشان می‌دهد. شکل به ما می‌گوید که هر مصاحبه شونده بیشترین تمرکزش در حین صحبت روی چه موضوعاتی بوده است. مجموعه طرف چپ مجموعه تعداد ارجاعات به کدها و مجموعه پایین تعداد ارجاعات در هر مصاحبه را نشان می‌دهد، یعنی سطرها کدها و ستون‌ها مصاحبه‌ها اند. نام مصاحبه شونده در ستون و کد در سطر قرار دارد. اولین مصاحبه از بانو نوریه ضیایی است که با نام بانو نوریه صافی یکی است. بنحاضر کمتر شدن جا فقط به نامشان اکتفا شده است. نقاط کلیدی مصاحبه بانو نوریه ضیایی تهدیدهای «اقتصادی»، «روانی»، «سیاسی»، و «امنیتی» است. در مصاحبه بانو نوریه صافی از بالا مصاحبه دوم «تجربه مصاحبه شوندگان از تلاش و مبارزه با تهدیدها» قرار دارد، همانطور که از یک خانم ۵۴ ساله انتظار می‌رود. در مصاحبه آقای آتل مبحث «تهدیدهای روانی و اقتصادی» پررنگ است.

✓ در مصاحبه آقای فکوری تجارب مصاحبه شوندگان از تلاش و مبارزه با تهدیدها پر رنگ است و بانو انوشه اسدی روی «تهدیدات جنسیتی» تمرکز زیادی داشته است. بانو مریم درانی روی «مؤثریت برنامه‌های حمایتی»، «تهدیدهای جنسیتی» و تهدیدهای اجتماعی-فرهنگی» تمرکز نموده است همچنان که «طالبان» و تهدیدهای اقتصادی نیز جایگاه پر رنگ‌تری دارند در صحبت‌های او. آقای محمد باقری در مصاحبه خویش روی دو موضوع «مقایسه تهدیدها در شهرها و بیرون از شهرها» و «رسیدگی به تهدیدهای امنیتی» بیشتر صحبت کرده است. خانم لطیفه جعفری بیشتر از تجارب خود گفته و به «تهدیدات سیاسی» انگشت گذاشته است.

✓ گلثوم صدیقی روی «تهدیدهای امنیتی» تمرکز کرده است. کبرا بلوچ از تجارب خویش گفته و «تهدیدهای سیاسی» نیز در مصاحبه او نقش پر رنگ دارند. عزیزه خیر اندیش روی «تهدیدهای اقتصادی» انگشت گذاشته بیشتر. عاطفه ابراهیمی روی «مؤثریت برنامه‌ها»، تهدیدهای جنسیتی»، «تهدیدهای اجتماعی-فرهنگی» و «رسیدگی به تهدیدهای امنیتی» بیشتر تمرکز نموده است. در مصاحبه طاهره سجادی «تهدیدهای سیاسی» پر رنگ است. بانو شازیه حجقو روی «تهدیدهای امنیتی» بیشترین تمرکز را داشته است. خانم تحت تهدید بلند شماره سوم بیشترین تمرکزش روی «تهدید طالبان» بوده است. بانو زینب فرمند «تهدیدهای سیاسی» را جدی دانسته است و بیشترین تمرکز خانم تحت تهدید بلند شماره دو روی «تهدید طالبان» بوده است. رحیم جامی روی «تهدیدهای سیاسی» انگشت گذاشته و خانم تحت تهدید بلند شماره اول روی تهدیدهای طالبان و تهدیدهای امنیتی بیشتر صحبت کرده است همچنان که از تجارب خویش نیز گفته است. خالد رامزی بر تجارب خویش و مؤثریت برنامه‌های حمایتی از مدافعین حقوق بشر بیشتر تأکید نموده است. در مصاحبه خانم تحت تهدید شماره دوم «تهدیدات جنسیتی» نقش پر رنگ دارد. تمنا حبیبی روی تهدیدات امنیتی بیشتر انگشت گذاشت است. آقای سیرت روی تجارب و تهدیدات امنیتی تأکید نموده است. در مصاحبه آقای حیدرزاده برداشت از تهدید و مقایسه فعالیت و تهدید علیه مدافعین حقوق بشر در شهرها و بیرون از شهرها جایگاه پر رنگ دارد. و در پایان آقای ودود پدram روی نقش طالبان در تهدیدها و تهدیدات امنیتی بیشتر انگشت گذاشته است.

شکل ۴: رابطه میان کدها

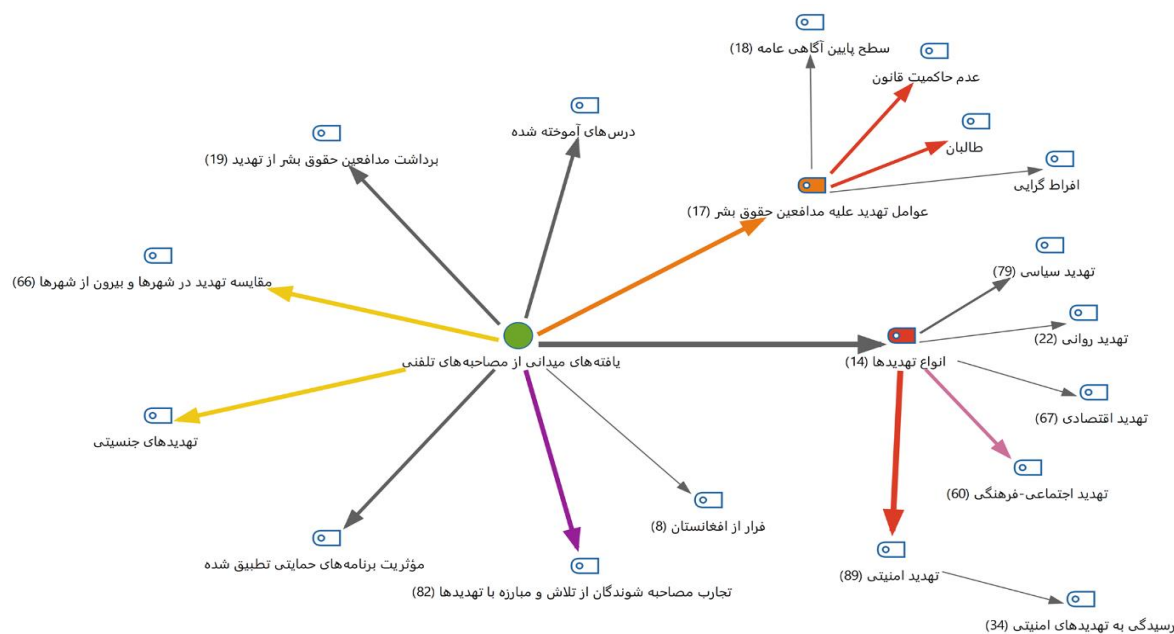
✓ شکل شماره (۴) رابطه میان کدها را نشان می‌دهد. نقاط پر رنگ رابطه علت و معلولی میان دو موضوع است. نخستین نقطه پر رنگ رابطه میان عوامل تهدیدها و طالبان است. یافته‌ها نشان می‌دهد که

بیشتر تهدیدها علیه مدافعین حقوق بشر از ناحیه طالبان است. رابطه میان تهدیدهای جنسیتی و تجارب مصاحبه شونندگان رابطه پر رنگ دارند، همچنین رابطه میان سطح پایین آگاهی عامه و تهدیدهای جنسیتی بولد است. و همچنین رابطه میان تهدیدهای جنسیتی و مقایسه تهدیدها در شهرها و بیرون از شهرها نیز پر رنگ است.

✓ نقطه جالب یافته‌ها این است که رابطه میان تهدیدات اجتماعی-فرهنگی و سطح پایین آگاهی عامه رابطه مستقیم و پر رنگ است و تهدیدات اقتصادی با تهدیدات جنسیتی رابطه پر رنگ دارند و رابطه تهدیدات اجتماعی-فرهنگی با افراط‌گرایی نیز پر رنگ و مستقیم است.

✓ پر رنگ‌ترین روابط را با دیگر کدها تهدیدات امنیتی، اجتماعی-فرهنگی، طالبان، مقایسه میان تهدیدات در شهرها و بیرون شهرها، افراط‌گرایی، تهدیدات جنسیتی، دارند. یعنی عوامل تهدید علیه مدافعین حقوق بشر مجموعه پیچیده‌ای از طالبان، مسائل اجتماعی-فرهنگی-سیاسی، اقتصادی، سطح پایین آگاهی عامه، مسائل جنسیتی، نزدیک و دور بودن به شهرها تشکیل می‌دهند.

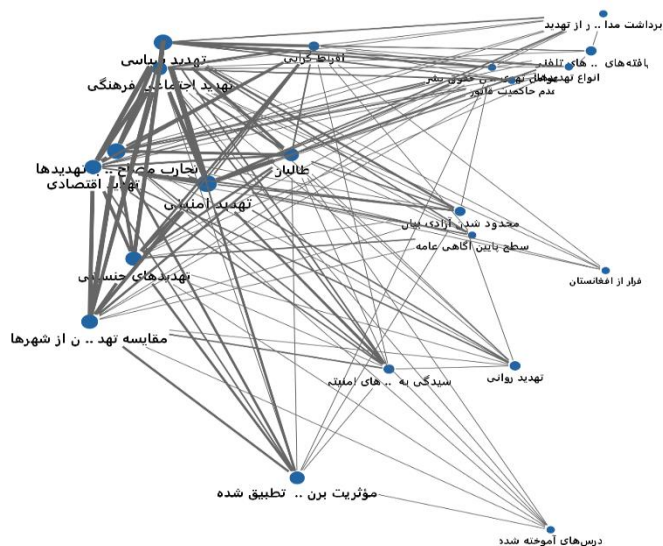
✓ در چنین فضایی که پیچیدگی مشخصه‌ای آن است تشخیص این که کدام عامل نقش آغاز کننده و کدام عامل نقش ثانویه را دارد تقریباً ناممکن است؛ اما یک چیز مشخص است و آن این است که فضای جنگی در جامعه ردیابی هر نوع علتی را در بررسی تهدیدات علیه مدافعین حقوق بشر مشکل می‌سازد. و از سوی دیگر بیشتر مصاحبه شونندگان علت افزایش در تهدیدات علیه مدافعین حقوق بشر را با مسأله گفتگوهای صلح افغانستان مرتبط دانسته‌اند و کسب امتیاز توسط طالبان را در این گفتگوها عامل افزایش این تهدیدات خوانده‌اند.

شکل ۵: نقشه کدها

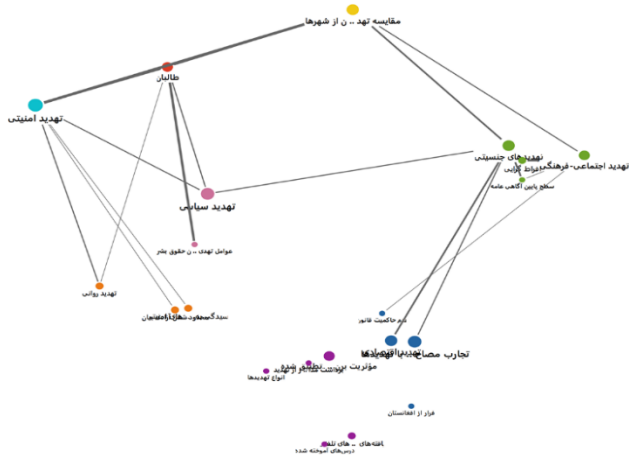
✓ نقشه سلسله مراتبی کدها نشان می‌دهد که بیشترین ارجاعات در مصاحبه‌ها را انواع تهدیدها علیه مدافعان حقوق بشر گرفته و بیشترین زیر مجموعه کدها را نیز دارد و حتی تا سه سطح رسیده است. در مرتبه دوم عوامل تهدیدها قرار دارد که چهار زیر مجموعه دارد از این حیث؛ اما تجارب مصاحبه شونندگان

از تلاش و مبارزه با تهدیدها از نظر تعداد ارجاعات در مرتبه دوم قرار دارد. مقایسه میان تهدید در شهرها و بیرون از شهرها در رتبه بعدی قرار دارد و از لحاظ سلسله مراتبی تهدیدهای جنسیتی در مرحله دوم یا پایین تر از برداشت مدافعان حقوق بشر از تهدید دارد. در میان عوامل تهدید علیه مدافعان حقوق بشر یک سر طیف طالبان و در سر دیگر طیف‌های خطی افراط‌گرایی قرار دارد.

شکل ۶. رابطه علی-معلولی میان کدها

✓ رابطه علی-معلولی میان کدها نشان می‌دهد که طالبان در مرکز قرار دارند و نقطه متصل کننده بقیه بخش‌های پر رنگ کدها هستند. میان اکثریت کدها رابطای برقرار است از یک سر طیف اما از سوی دیگر میان کدهای درس‌های آموخته شده و تهدیدهای روانی و فرار از افغانستان و همینطور مؤثریت برنامه‌های تطبیق شده هیچ رابطه‌ای برقرار نیست یعنی احتمالاً هیچ یک از مدافعان حقوق بشر بخاطر تهدیدهای روانی حاضر نیستند افغانستان را ترک کنند یا علت ترک آنان فشار روانی باشد در حالی که میان فرار از افغانستان و افراط‌گرایی رابطه‌ای برقرار است و همینطور طالبان و تهدیدات امنیتی و برعکس.

شکل ۷: رابطه خطی میان کدها در یک نمای ساده

✓ رابطه میان طالبان و تهدیدات امنیتی علیه مدافعان حقوق بشر بسیار پر رنگ است و یک سوی گراف را تشکیل می‌دهد طوری که طالبان نقطه متصل کننده تهدیدات امنیتی و میزان تهدیدات علیه مدافعان

حقوق بشر در شهرها و بیرون از شهرها هستند که در بالاترین سطح تهدیدات علیه مدافعان حقوق بشر تهدیدات در بیرون شهرها است و رابطه طالبان با عوامل تهدیدات نیز به همان اندازه پر رنگ است.

✓ در سوی دیگر طیف میان تهدیدات جنسیتی و سطح پایین آگاهی عامه رابطه نزدیکی وجود دارد و همینطور رابطه میان تهدیدات جنسیتی و مقایسه تهدیدات بر علیه مدافعان حقوق بشر در شهرها و بیرون از شهرها پر رنگ است و رابطه میان تهدیدات جنسیتی و تهدیدات سیاسی و امنیتی نوعی رابطه خطی و نزدیک به مستقیم است طوری که تهدیدات سیاسی نقطه متصل کننده آن دو است و طالبان، تهدیدات روانی و تهدیدات امنیتی یک مثلث بسته را تشکیل می‌دهند که ضلع پر رنگ آن طالبان-تهدیدات امنیتی است.

✓ در نگاه چندعاملی میان هر علتی با بقیه علت‌ها رابطه‌ای برقرار است: این حرف ما را که در نتیجه‌گیری گفته‌ایم که تهدید علیه مدافعان حقوق پیچیده است تأیید می‌کند. در نگاه چند عاملی باز هم طالبان در مرکز قرار دارند ولی تهدیدهای اجتماعی-فرهنگی و سیاسی نقطه ثقل و نزدیکی بیشتری دارند. ✓ بیشتر عوامل و انواع تهدیدها در اطراف طالبان جا خوش کرده است. نقطه ثقل بیانات مصاحبه شونده‌گان روی تهدیدهای امنیتی، محل تهدیدها، طالبان، افراط‌گرایی، تهدیدهای جنسیتی بوده و تهدیدهای روانی که ناشی از این تهدیدها است با محدود شدن آزادی بیان با این نقطه ثقل نزدیکی زیادی دارد. در پایین شکل سطح پایین آگاهی عامه و در بالای شکل هم انواع تهدیدات و عدم حاکمیت قانون جا خوش کرده است: یعنی این که عدم حاکمیت قانون عامل اصلی و چتری تهدید علیه مدافعین حقوق بشر است؛ اما سطح پایین آگاهی عامه بستر تهدیدها را تشکیل داده است.

✓ مقایسه تعداد پاراگراف‌های مصاحبه‌ها نشان می‌دهد که طولانی‌ترین مصاحبه مصاحبه بانو مریم درانی است و کوتاه‌ترین مصاحبه نیز با خانم تحت تهدید بلند شماره سوم صورت گرفته است که اولی ۴۲ پاراگراف دارد و آخری ۱۱ پاراگراف. از این نظر همه‌ای مصاحبه‌ها عمیق و تحلیلی بوده است. ✓ واژه مرکزی تحقیق تهدید است. در رأس Word Cloud واژه حمایت قرار دارد. کلمات حقوق، افغانستان، علیه، جامعه، مدافعین، اجتماعی و برنامه از دیگر واژه‌های پر کاربرد در مصاحبه‌ها هستند.

نتیجه‌گیری

✓ عوامل تهدید علیه مدافعین حقوق بشر در مجموعه پیچیده‌ای از عدم حاکمیت قانون، طالبان، مسائل اجتماعی-فرهنگی-سیاسی، اقتصادی، سطح پایین آگاهی عامه، مسائل جنسیتی و میزان فاصله با شهرها نهفته است. عدم حاکمیت قانون در افغانستان چتری را فراهم کرده است که طالبان، گروه‌های مسلح غیرمسئول، افراد فرصت طلب و سوء استفاده‌گر اعم از افراد مذهبی، سیاسی، مافیای مواد مخدر و مافیای اقتصادی و حتی بعضی از سربازان نیروهای دفاعی-امنیتی افغانستان دست به تهدید مدافعین حقوق بشر بزنند؛ بستر تهدیدها علیه مدافعین حقوق را سطح پایین آگاهی عامه تشکیل می‌دهد؛ اما آنچه که همه‌ای این‌ها را به هم متصل می‌کند جنگ جاری در افغانستان یا همان واژه ناامنی است.

✓ در چنین فضایی که پیچیدگی مشخصه‌ای آن است تشخیص این که کدام عامل نقش آغاز کننده و کدام عامل نقش ثانویه را دارد تقریباً ناممکن است؛ اما یک چیز مشخص است و آن این است که فضای جنگی در جامعه ردیابی هر نوع علتی را در بررسی تهدیدات علیه مدافعین حقوق بشر مشکل می‌سازد. و از سوی دیگر بیشتر مصاحبه شونده‌گان علت افزایش در تهدیدات علیه مدافعین حقوق بشر را با مسأله گفتگوهای صلح افغانستان مرتبط دانسته‌اند و کسب امتیاز توسط طالبان را در این گفتگوها عامل افزایش این تهدیدات خوانده‌اند.

✓ میان تأکید زنان و مردان در مصاحبه‌ها روی عامل تهدیدات تفاوت معناداری وجود ندارد؛ اما در نوع تهدیدات مردان بیشتر نگاه عینی به تهدیدات دارند در حالی زنان نگاه ذهنی‌تری به تهدیدات دارند یعنی این که تهدیدات امنیتی بیشتر متوجه مردان است در حالی که تهدیدات اجتماعی-فرهنگی زیاده‌تر زنان را متأثر می‌سازد. از سوی دیگر تهدیدات اقتصادی را مردان بیشتر جدی می‌بینند در حالی که تهدیدات جنسیتی ناشی از تبعیض و سطح پایین آگاهی عامه را زنان مهم قلمداد می‌کنند. جنبه‌های امنیتی تهدیدات که شامل ترورهای هدفمند و کشتارهای مدافعین حقوق بشر است را مردان بیشتر روی آن تأکید می‌کند در مقابل زنان از تهدیدات روانی و ترس ناشی از این ترورها بیشتر متأثر می‌شوند.

رفع مسؤلیت

نظرات بیان شده در مصاحبه از آن مصاحبه شونده‌گان و بقیه از نظریات نویسنده است و لزوماً نمایانگر دیدگاه ADDO و AWSDC نیست.